

Taloushallintoon suuntautuneen tradenomin osaamisen vastaavuus työelämän tarpeisiin

Henna Seppälä

Opinnäytetyö

Marraskuu 2017

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Tradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma

Konsultoiva taloushallinto

Tekijä(t) Seppälä, Henna	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Marraskuu 2017
	Sivumäärä 56	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Taloushallintoon suuntautuneen tradenomin osaamisen vastaavuus työelämän tarpeisiin		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Erica Svärd		
Toimeksiantaja(t) Konsultoivan taloushallinnon kärki, Jyväskylän ammattikorkeakoulu		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön taustalla on taloushallinnon toimialamuutos, digitalisaatio, jonka myötä muun muassa kirjanpitäjien työn odotetaan muuttuvan rutiinistyöstä kohti analysoivampaa asiantuntijatyötä. Sähköistyminen vaikuttaa työnkuvaan koko taloushallinnon alalla. Muutosten myötä työssä vaaditaan erilaisia tietoja ja taitoja kuin aikaisemmin.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitä taloushallintoon suuntautunut tradenomi koulutuksensa myötä osaa ja vastaako tämä osaaminen työnantajien tämän päivän osaamisvaatimuksia. Tutkittava osaaminen painottuu kirjanpidon osaamiseen. Lisäksi haluttiin selvittää tradenomien kokemuksia erityisesti taloushallinnon koulutuksesta ja selvittää mahdollisia kehittämisideoita kyseisen osaamisalueen koulutukseen. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Jyväskylän ammattikorkeakoulun konsultoivan taloushallinnon kärki.</p> <p>Teoreettinen viitekehys muodostui taloushallinnosta sekä liiketalouden tradenomin ja taloushallinnon osaamisalueen koulutuksen sisältökuvauksista Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimuksessa käytettiin aineistonkeruumuotona teemahaastatteluja. Tutkimusta varten haastateltiin kuutta Jyväskylän ammattikorkeakoulusta valmistunutta konsultoivan taloushallinnon tradenomia, joista neljä työskentelee tilitoimistoalalla ja kaksi tilintarkastusalalla. Tutkimuksessa näkökulma on haastateltavilla, sillä työnantajien vaatimuksia kuvattiin haastateltavien kokemusten kautta.</p> <p>Tutkimuksesta kävi ilmi, että koulutuksesta saatu osaaminen vastaa hyvin työnantajien vaatimuksia. Lisäksi taloushallinnon koulutusta kyseisessä ammattikorkeakoulussa pidetään pääosin ajantasaisena ja sen antavan hyvät valmiudet työelämään, mutta haastateluissa toistui joitakin kehittämistarpeita, joita toimeksiantajan voi olla syytä tarkastella.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Taloushallinto, osaaminen, työelämä		
Muut tiedot		

Author(s) Seppälä, Henna	Type of publication Bachelor's thesis	Date November 2017 Language of publication: Finnish
	Number of pages 56	Permission for web publication: x
Title of publication Equivalence of an accounting oriented BBA's competence with the needs of working life		
Degree programme Business Administration		
Supervisor(s) Svärd, Erica		
Assigned by Special expertise studies in financial administration, JAMK University of Applied Sciences		
Abstract <p>The background for the thesis are the changes in the field of accounting caused by digitalization. The accountants' work is expected to change from routine work to more analysing expert work. The digitalization in the field affects the work profile in the entire accounting field. Because of the changes, there is a need for different kind of know-how than before.</p> <p>The purpose of the thesis was to find out the skills of a newly graduated Bachelor of Business Administration in accounting and their correspondence with the demands of working life. The competence to be studied focuses on accounting skills. In addition, the second aim was to find out BBAs' experiences of education especially in accounting and to find out possible development ideas for education particularly in that area. The thesis was assigned by JAMK University of Applied Sciences and its specialisation program of accounting.</p> <p>The theoretical framework consisted of accounting and content description of the education of Business of Administration and accounting at JAMK University of Applied Sciences. The study was implemented as a qualitative study. In the survey, focused interviews were used to collect the research material.</p> <p>For the study, six BBAs graduated from JAMK University of Applied Sciences were interviewed, four of them working in the accounting field and two in the auditing field. The perspective of the survey is on the interviewees because the demands of the employers were described by the interviewees and their experiences.</p> <p>The study showed that the knowledge gained from education corresponds well to the employers' requirements. In addition, the training of accounting at the concerned university of applied sciences is mainly up-to-date and provides good skills for working life, but some development needs recurred in the interviews that the assignor might have to take into account.</p>		
Keywords/tags (subjects) Accounting, competence, working life		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Tutkimusasetelma	4
2.1	Tutkimusongelma ja -kysymykset	4
2.2	Tutkimusmenetelmät	6
3	Taloushallinto.....	11
3.1	Taloushallinnon määritelmä.....	11
3.2	Taloushallinnon toimiala	13
3.3	Taloushallinnon osaaminen.....	16
3.4	Taloushallinnon tulevaisuus	21
4	Liiketalouden tradenomin ja taloushallinnon koulutus	24
4.1	Jyväskylän ammattikorkeakoulu	25
4.2	Tradenomin tutkinto	26
4.3	Taloushallinto	31
4.4	Konsultoivan taloushallinnon kärki	35
5	Tutkimuksen toteutus ja tulokset.....	36
5.1	Tutkimuksen toteutus	37
5.2	Taloushallintoon suuntautuneiden tradenomien työtehtävät	38
5.3	Kokemukset omasta osaamisesta ja työnantajan osaamisvaatimuksista	39
5.4	Kokemukset opinnoista ja kehittämisideat koulutukseen	40
6	Johtopäätökset.....	42
7	Pohdinta.....	44
	Lähteet	49
	Liitteet	54
	Liite 1. Haastattelukutsun saatekirje.....	54
	Liite 2. Haastattelurunko	55
	Liite 3. Taloushallinnon osaamisalue	56

Kuviot

Kuvio 1. Taloushallinnon kokonaisuus	12
Kuvio 2. Taloushallintoalan toimialaluokitukset	14
Kuvio 4. Yhteenveto toimialan nykytilanteesta	23
Kuvio 5. Tilitoimistoalan kehitystrendit	24
Kuvio 6. Taloushallinnon opintojaksotarjonta JAMKilla.....	32

Taulukot

Taulukko 1. Taloushallintoliiton jäsentutkimus ammattitaidon painottamisesta rekrytoinnissa	19
---	----

1 Johdanto

Taloushallinnon ala on ollut muutoksessa siitä lähtien, kun digitalisaatio on ottanut jalansijaa laskennan toiminnoissa. Lähteenmäki-Lindmanin (2015, 62) mukaan digitalisoituminen taloushallinnon alalla kiihtyy jatkuvasti ja sen seurauksena monet ennen käsin tehdyt rutiinotoiminnot voidaan automatisoida tietokoneella. Automatisoinnin seurauksena taloushallinnon asiantuntijalle, esimerkiksi kirjanpitäjälle voidaan nähdä jäävän tarkkailijan rooli – valvoa, että automaatio toimii oikealla tavalla.

Digitalisaation vuoksi kirjanpitäjien töiden on arveltu vähenevän ja rohkeimpien arvioiden mukaan jopa katoavan kokonaan, mutta Lähteenmäki-Lindmanin (2015, 62) mukaan alan työtehtävät vain muuttuvat, mikä luo myös uudenlaisia uramahdollisuuksia alalla. Työn luonteen muuttumista korostaa myös Vaattovaara (2016), joka ei myöskään usko taloushallinnon ammattikunnan katoamiseen. Työtehtävien automatisoinnin seurauksena taloushallinnon tehtäväkentässä voi tapahtua muutoksia, mikä tarkoittaa alan oppilaitoksille haastetta vastata uudistuneeseen osaamistarpeeseen.

Taloushallinnon alan oppilaitoksissa on perinteisesti tarjottu laskennan perusosaamista, mutta siitä herääkin kysymys, että riittääkö se enää? Työtehtävien muuttuessa alalla vaadittavan osaamisenkin voidaan ajatella muuttuvan. Osaamisessa tapahtuvien muutosten myötä koulutuksella pyritään vastaamaan muuttuneeseen osaamistarpeeseen. Ammattikorkeakoulujen tarjoamaa ajantasaista osaamista alleviivaa Raji (2003, 57), joka muistuttaa ammattikorkeakoulun perustehtävään liitettävän usein työelämälähtöisyyden. Taloushallinnon koulutukselle jatkuva muutos on haaste – kuinka alalle saataisiin uusia ihmisiä ajantasaisine tietoineen ja osaamisineen? Miten esimerkiksi konsultointi otetaan huomioon tämän päivän taloushallinnon koulutuksessa?

Taloushallinnon koulutusta annetaan muun muassa ammattikorkeakouluissa liiketalouden alalla tradenomin tutkinto-ohjelmissa (Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala ammattikorkeakoulussa n.d). Monissa ammattikorkeakouluissa liiketalouden opiskelija voi valita taloushallinnon suuntautumishjelman, joka valmistaa erityisesti taloushallinnon tehtäviin.

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan taloushallintoon suuntautuneiden tradenomien kokemuksia liiketalouden koulutuksesta Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja sitä, kuinka koulutuksen tuoma osaaminen vastasi heidän mielestä työelämän osaamisvaatimuksia työelämään siirryttäessä. Tutkimus on tutkimusotteeltaan laadullinen, ja työssä haastatellaan Jyväskylän ammattikorkeakoulusta valmistuneita taloushallintoon suuntautuneita tradenomeja. Työn toimeksiantaja on Jyväskylän ammattikorkeakoulun taloushallinnon kärki, joka on taloushallinnon alalle suuntaava erikoistumiskärki. Kärkeä esitellään tarkemmin tämän työn neljännessä luvussa.

Aihe sai alkunsa tradenomin tutkintoon kuuluvan harjoittelun aikana tilitoimistossa. Harjoittelun aikana oli useita tilanteita, jolloin opintojaksoilta ja opiskeluprojekteista kertyneestä osaamisesta oli tilitoimiston tehtävissä hyötyä, mutta myös tilanteita, jolloin vastaan tuli aivan uusia asioita. Tästä heräsi kiinnostus tutkia alalle työllistyneiden kokemuksia koulutuksen ja työelämän vastaavuudesta. Työn tulosten pohjalta toimeksiantaja Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja sen taloushallinnon kärki voivat halutessaan kehittää taloushallinnon koulutustaan ja taloushallinnon kärjen toimintaa.

2 Tutkimusasetelma

Tässä luvussa kuvataan opinnäytteen tutkimusasetelma. Ensimmäiseksi selostetaan tutkimusongelma, josta työ on saanut tarkoituksensa. Luvussa kerrotaan myös tutkimuksen tavoitteet toimeksiantajan sekä tutkimuksen tekijän että muiden tahojen kannalta. Tutkimusongelman ja tutkimuksen tavoitteiden jälkeen siirrytään tutkimusmenetelmien kuvaamiseen, joka sisältää tutkimuksessa käytetyn tutkimusotteen, aineistonkeruumenetelmät, analyysimenetelmät ja tutkimuksen luotettavuusarviointin.

2.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Puusniekan ja Saaranen-Kauppinen (2006) mukaan tutkimusongelma on se, mitä aiheesta ryhdytään tutkimaan. He kuvaavat hyvän tutkimusongelman piirteiksi yksiselitteisyyden ja selkeyden. (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006.) Myös Hirsjär-

ven, Remeksen ja Sajavaaran (2007) mukaan tutkimusongelma kuvataan mahdollisimman selkeästi ja tarkkarajaisesti. He käyttävät tutkimusongelmasta myös nimitystä pääongelma, jota jäsentelemällä saadaan osaongelmat, joita nimitetään myös tutkimuskysymyksiksi. Tässä työssä käytetään termejä tutkimusongelma ja osaongelmien sijaan puhutaan tutkimuskysymyksistä, joiden avulla pyritään selvittämään kuvattua tutkimusongelmaa. Tutkimusongelmassa hahmottuu tutkittava kokonaisuus. Tutkimuskysymyksillä saadut vastaukset puolestaan auttavat itse tutkimusongelman ratkaisemisessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 122–124.)

Työn tutkimusongelmaksi muodostui seuraava: ”vastaako taloushallintoon suuntautuneen tradenomin koulutuksesta saatu osaaminen työelämän osaamisvaatimuksia”. Tutkimusongelmaan vastataan seuraavien tutkimuskysymysten avulla: ”mitä osaamista taloushallintoon suuntautuneilla tradenomeilla on” ja ”mitä osaamista taloushallintoon suuntautuneilta tradenomeilta odotetaan taloushallinnon tehtävissä”.

Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää Jyväskylän ammattikorkeakoulusta valmistuneiden, taloushallintoon suuntautuneiden tradenomien osaamista. Osaamisessa pääpaino on valmistuneiden tradenomien taloushallinnon substanssiosaamisella eli ammattiosaamisella, mutta osaamista käsitellään myös muunlaisen työssä tarvittavan osaamisen kautta. Osaamisen lisäksi tutkitaan myös taloushallinnon alan nykyisiä osaamisvaatimuksia, eli työelämän tarpeita, joita edellytetään rekrytoitavilta vasta valmistuneilta henkilöiltä. Tutkimuksen päätavoitteena on selvittää, vastaako taloushallintoon suuntautuneiden tradenomien osaaminen työelämän osaamisvaatimuksia. Tradenomien osaamista ja sen vastaavuutta työelämän tarpeisiin tutkitaan heidän itsensä kuvaamana, joten työssä ei näin ollen käsitellä tutkimusongelmaa työnantajien näkökulmasta.

2.2 Tutkimusmenetelmät

Laadullinen tutkimus

Tähän työhön valittiin laadullinen tutkimusote. Adams, Raeside ja Khan (2015, 5) määrittävät tutkimusotteen tutkimuksen takana olevaksi filosofiaksi. Kanasen (2015) mukaan tutkimusotteet koostuvat niille tunnusomaisista aineistonkeruun, analysoinnin ja tulkinnan menetelmistä. Tutkimusote valitaan tutkimusongelman mukaan niin, että valinta soveltuu tutkittavaan ongelmaan. (Kananen 2015, 64.)

Tutkimusotteissa on kaksi pääsuuntaa, jotka ovat kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen (Adams ym. 2015, 6). Eskolan (2007) mukaan kvalitatiivista tutkimusta kutsutaan myös laadulliseksi tutkimukseksi ja kvantitatiivista määrälliseksi tutkimukseksi. Eskola tulkitsee jaon tarkoittavan aineistonkeruun muotoa; määrällinen aineisto koostuu numeroista ja laadullinen päinvastoin ei-numeraalisesta aineistosta, kuten haastattelusta. (Eskola 2007, 32–33.) Tässä tutkimuksessa käytetään laadullista tutkimusotetta ja sitä termiä tässä työssä käytetään.

Laadullisella tutkimusotteella voidaan tutkia ihmisten kokemuksia tarkasti yksityiskohtaisella tasolla. Sen avulla voidaan havainnoida asioita tutkittavien näkökulmasta sekä ymmärtää merkityksiä ja tulkintoja, joita he esittävät käytökselleen, tapahtumille tai asioille. Laadullisia tutkimusmenetelmiä käytetään, kun halutaan syvällinen ymmärrys tutkimusaiheesta, sitä ei tunneta tai se on monimutkainen. (Bailey, Hennink & Hutter 2011, 8–10.) Sarajärvi ja Tuomi (2012, 85) huomauttavat, että laadullisessa tutkimuksessa ei yritetä tehdä tilastollisia yleistyksiä. Adamsin ja muiden (2015, 5) mukaan laadullisella tutkimusotteella pyritään tutkimaan ihmisten välisiä suhteita ja kuvaamaan todellisuutta tutkittavien näkökulmasta.

Laadulliselle tutkimukselle ominaista on pieni ja tarkasti valittu tutkimusjoukko. Laadullisia aineistonkeruumenetelmiä ovat haastattelut, havainnointi ja ryhmäkeskustelut. Aineiston analysointi on luonteeltaan tulkitsevaa. (Bailey ym. 2011, 16.)

Tämän opinnäytetyön tutkimusotteeksi valikoitui laadullinen tutkimusote. Valintaa voidaan perustella sillä, että konsultoivan taloushallinnon kärjen toimintaa ei ole aikaisemmin tutkittu, joten tutkimuksen kohteena kärki on uusi ja tutkimaton ja sopii näin ollen tutkittavaksi laadullisella otteella. Lisäksi valmistuneita kärjen opiskelijoita

ei ole niin paljon, että määrällistä tutkimusta olisi mielekästä tehdä. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata taloushallintoon suuntautuneiden tradenomien kokemuksia. Kokemuksia voidaan tutkia laadullisin menetelmin, ja se antaa käyttöön myös tutkimusongelman kannalta käyttökelpoisimman aineistonkeruumenetelmän, haastattelut.

Teemahaastattelu

Aineistonkeruumenetelmänä tässä työssä käytetään teemahaastatteluja. Teemahaastattelu on haastattelu, joka koostuu teemoista, joista keskustellaan. Haastattelutilanne etenee tiettyjen ennalta valittujen teemojen varassa yksityiskohtaisten kysymysten sijaan. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 45–48.) Laadullisessa tutkimuksessa teemahaastattelu on erittäin yleinen aineistonkeruumenetelmä. Teemoja voidaan kuvailla asiakokonaisuuksiksi ja keskustelun aiheiksi. Teemahaastattelu sopii tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi, mikäli tutkittava ilmiö on suhteellisen tuntematon. (Kananen 2015, 64.)

Aineistonkeruumenetelmistä haastattelu sopii monenlaisiin tutkimuksiin, minkä ansiosta menetelmänä se on erittäin joustava. Tiedonkeruumenetelmistä haastattelulla voidaan joustavasti säädellä aineistonkeruuta; haastatteluaiheiden järjestystä voidaan muuttaa, ja vastauksia voidaan tulkita enemmän kuin kyselyhaastatteluissa. (Hirsjärvi ym. 2007, 200.)

Haastattelun valintaa aineistonkeruumenetelmäksi puoltaa muun muassa se, että haastateltavalla on mahdollisuus kertoa itseään koskevia asioita vapaasti. Tutkimushaastattelussa tutkija ei välttämättä osaa aavistaa vastausten suuntia, joten haastattelu sopii ennalta tuntemattomaan ilmiöön. Haastatteluin saadaan syventävää tietoa, esimerkiksi esitetyille mielipiteille voidaan pyytää perusteluja, ja lisäkysymykset ovat haastattelutilanteessa mahdollisia. Haastattelussa saatetaan myös haluta selventää saatuja vastauksia. Haastattelun etu on, että haastateltavat usein suostuvat helposti osallistumaan tutkimukseen. Haastateltavia on myös mahdollista tarvittaessa haastatella uudelleen aineiston täydentämiseksi. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 34–35; Hirsjärvi ym. 2007, 200–201.)

Yleisimmin haastattelut tehdään yksilöhaastatteluina, mutta myös pari- ja ryhmähaastattelut ovat mahdollisia. Valinta näistä riippuu tutkimuksen aiheesta ja siitä,

keitä haastateltavat ovat. Teemahaastatteluihin tutkija voi valmistautua tekemällä koehaastatteluja ennen varsinaisia haastatteluja, sillä koehaastattelussa voidaan arvioida esimerkiksi teemojen toimivuutta. (Hirsjärvi ym. 2007, 205–206.)

Tutkimuksen aineisto kerätään teemahaastatteluilla tarkasti valikoidulta joukolta haastateltavia. Haastateltavat ovat Jyväskylän ammattikorkeakoulusta jo valmistuneita liiketalouden tradenomeja, jotka ovat työllistyneet taloushallinnon alalle ja ovat olleet samankaltaisissa työtehtävissä. Haastateltavat ovat opinnoissaan suorittaneet konsultoivan taloushallinnon kärkiopinnot. Konsultoivan taloushallinnon kärki on yksi monista suuntautumishjelmista Jyväskylän ammattikorkeakoulussa (Konsultoiva taloushallinto n.d). Haastattelut toteutetaan yksilöhaastatteluin, sillä siten jokainen haastateltava saa kertoa omista kokemuksistaan vapaasti ilman häiriötekijöitä.

Haastateltaviksi valitaan jo valmistuneita opiskelijoita, sillä heillä on koko liiketalouden alemman ammattikorkeakoulututkinnon laajuinen kokemus Jyväskylän ammattikorkeakoulusta sekä omakohtaista kokemusta taloushallintoon suuntaavasta kärkihjelmasta. Haastatteluin on mahdollista saada haastateltavien itsensä omia kokemuksia koulutuksesta ja lisäksi haastattelut tarjoavat mahdollisuuden esittää tutkittaville mahdollisia lisäkysymyksiä, joilla voidaan saada arvokastakin lisätietoa, jota tutkimusta tehdessä ei mahdollisesti ole otettu huomioon.

Haastateltavat ovat tutkintonsa myötä työllistyneet taloushallinnon alalle. Täten haastateltavilla on jo kokemusta alan työtehtävistä ja toimialasta yleisesti niin, että heillä on kykyä arvioida kokonaisvaltaisesti osaamistaan valmistuessaan ja niitä osaamisvaatimuksia, jotka he kohtasivat työelämään siirtyessään.

Analyysimenetelmät

Aineistonkeruun jälkeen työssä siirrytään aineiston analysointiin. Aineiston analysointia on esimerkiksi aineiston huolellinen lukeminen, tekstin järjestely ja jäsentely, sisällön erittely ja pohtiminen (Puusniikka & Saaranen-Kauppinen 2006). Tässä työssä aineiston käsittely- ja analysointiprosessissa käytetään menetelminä haastattelujen litterointia, teemoittelua ja koodausta

Haastatteluaineiston analysoimiseksi haastattelut tavallisesti litteroidaan eli kirjoitetaan tekstiksi. Litterointiin on olemassa erityisiä tekstianalyysiohjelmia, mutta litteroinnin tehdä myös tavallisella tekstinkäsittelyohjelmalla. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 141.) Tutkimuksen tarkoitus vaikuttaa litteroinnin tarkkuuteen. Aineiston litterointi suositellaan tehtävän mahdollisimman pian haastattelun jälkeen, koska silloin haastattelusta voidaan tunnistaa tutkimuksen kannalta tärkeitä asioita, jotka voi ottaa huomioon seuraavissa haastatteluissa. (Bailey ym. 2011, 211, 214.) Kertynyttä aineistoa voidaan myös aloittaa analysoimaan aineistonkeruun kanssa samanaikaisesti (Hirsjärvi ym. 2007, 218). Litterointi on merkittävä osa aineistoon tutustumista ja sen avulla aineisto on helpommin hallittavissa (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori 2010, 13).

Tässä työssä aineisto litteroidaan mahdollisimman pian haastattelun jälkeen Microsoft Word -tekstinkäsittelyohjelmalla. Myös muu aineiston käsittely suoritetaan kyseistä ohjelmaa käyttäen. Litteroidut haastattelut luetaan huolellisesti samalla muistiinpanoja tehden. Tämän jälkeen litteroidut haastattelut jäsennellään teemoitellen. Aineiston teemoittelulla tarkoitetaan aineiston pilkkomista ja ryhmittelyä eri teemojen mukaan. Teemoittelun perusajatuksena on etsiä kutakin teemaa kuvaavia näkemyksiä. Teemoittelu helpottaa tiettyjen teemojen esiintymisen vertailemisessa. Mikäli aineisto hankitaan teemahaastatteluin, muodostaa haastattelun teemat itsessään aineiston jäsennyksen. (Sarajärvi & Tuomi 2012, 93.)

Teemoittelun jälkeen aineistoa käsitellään koodaamalla. Koodaamisella tarkoitetaan tekstin käsittelyä lisäämällä tekstiin merkkejä, esimerkiksi numeroita, kirjaimia tai muita merkkejä sekä muita aineistoon tehtyjä jäsenteleviä merkintöjä, muistiinpanoja, luokitteluja, alleviivauksia ja värejä. Koodauksen tavoitteena on helpottaa aineistosta tehtävää analyysia. (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006.) Aineiston jäsentelyn ja tiivistämisen jälkeen aineistoa tulkitaan ja peilataan läpikäytyyn teoriaan aiheesta.

Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellisessä tutkimuksessa luotettavuuden arviointi on merkittävässä osassa (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006). Tutkimusten luotettavuutta arvioidaan sisäisellä sekä ulkoisella luotettavuudella. Sisäisellä luotettavuudella tarkoitetaan sitä,

että tutkimuksessa on ne asiat, joita tutkielmassa on ollut tarkoitus selvittää. Ulkoisella luotettavuudessa sen sijaan on kyse siitä, että voidaanko tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä yleistää. (Hakala 2010, 22–23.)

Laadullisessa tutkimuksessa voidaan erottaa havaintojen luotettavuus ja puolueettomuus. Tutkijan puolueettomuudella tarkoitetaan sitä, että tutkija ymmärtää ja kuulee tiedonantajia itsenään, eikä anna omien taustaoletuksiensa vaikuttaa tutkimuksessa. (Hakala 2010, 135–136.) Tätä opinnäytetyötä tehdessä tiedostetaan laadullisen tutkimuksen haasteet puolueettomuudessa. Haastateltavia ei tietoisesti yritetä johdatella tai muutoin ohjata haastattelutilanteissa. Aineisto käsitellään sellaisenaan siihen mitään jälkikäteen lisäämättä tai poistamatta.

Kuulan (2011, 119) mukaan tutkimuksen luotettavuuteen ja tarkistettavuuteen vaikuttaa keskeisesti tutkimusaineiston keruu, sen käsittely ja arkistointi. Tässä työssä aineisto (teemahaastattelut) kerätään suoraan tutkittavilta ja tallennetaan äänitallennusvälineellä. Kuulan (2011, 119) mukaan edellä kuvatun kaltaisessa asetelmassa tutkittavia täytyy informoida tallennuksesta ja tutkittavilta tarvitaan suostumus tutkimukseen osallistumiseen. Tässä tutkimuksessa haastateltaville lähetetään saatekirje (ks. liite 1) sähköpostitse, ja haastateltavat myönteisellä vastauksellaan siihen antavat suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseen.

Aikaisemmat tutkimukset

Taloushallinnon osaamisvaatimuksista on viime vuosina tehty useita opinnäytetöitä. Villemson (2016) tutkii opinnäytetyössään Tradenomiliitolle (TRAL) tradenomien näkemyksiä taloushallinnon osaamisestaan ja koulutuksen työelämän vastaavuudesta. Villemson on tutkinut asiaa kvantitatiivisesti kyselytutkimuksella. Sulonen (2016) käsittelee työssään ”Taloushallinnon tulevaisuuden osaamiset” taloushallintoa tulevaisuudessa ja taloushallinnon koulutusta sekä kuinka koulutus tulisi jatkossa järjestää. Haaga-Helian ammattikorkeakoulussa on tutkittu taloushallinnon osaamista opinnäytetöinä osana tutkimushanketta, jossa Vetrova (2016) on tutkinut työssään sitä, millaisia odotuksia keskisuurilla tilitoimistoilla on tradenomien osaamisesta, ja Viljanto (2016) puolestaan samaa tutkien suuria tilitoimistoja. Aikaisemmin taloushallinnon

osaamiseen liittyvissä opinnäytetöissä tutkimusote on ollut pääsääntöisesti kvantitatiivinen ja niissä on käsitelty työelämän osaamisvaatimuksia lähinnä työnantajien kertomana.

Väitöskirjan taloushallinnon osaamiseen liittyen on tehnyt Jaatinen (2006), jossa hän käsittelee kirjanpitäjän työn kehitystä 1980-luvulta nykypäivään. Lisensiaatintutkimuksessa aihepiiriä käsittelee Pasanen (2000), jossa hän tutkii kirjanpitäjän ammatillista pätevyyttä ja tekijöitä, jotka vaikuttaa pätevyyteen.

Tämän opinnäytetyön keskiössä on taloushallintoon erikoistumisohjelmassa suuntautuneiden tradenomien kokemukset osaamisestaan ja sen vastaavuudesta työelämän tarpeisiin. Aihetta on tutkittu vähän ammattikorkeakoulujen toimeksiantamana.

3 Taloushallinto

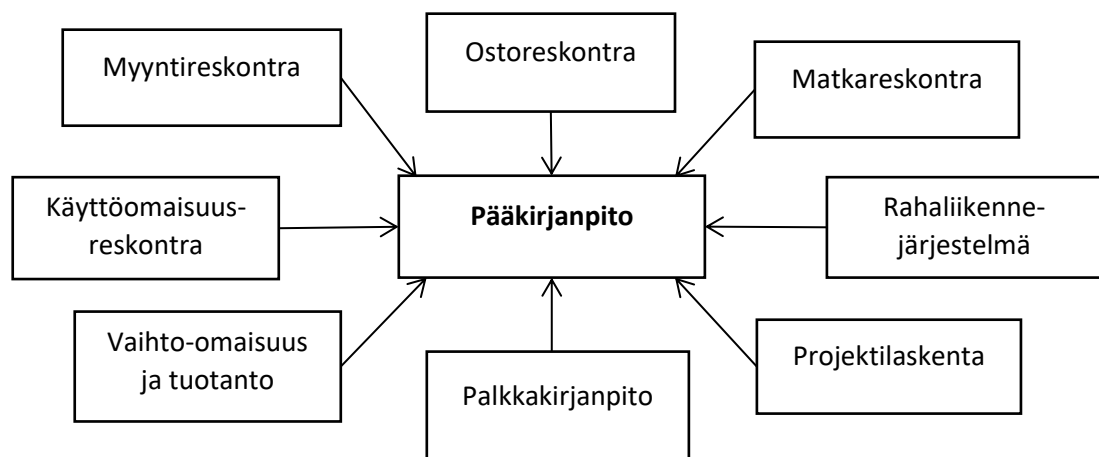
Tässä luvussa käsitellään taloushallintoa. Luvussa ensimmäisenä määritellään se, mitä taloushallinnolla tarkoitetaan ja mitä kaikkea se pitää sisällään. Määritelmän jälkeen taloushallintoa tarkastellaan myös toimialana Suomessa. Luvussa käsitellään lisäksi työn keskeisintä aihealuetta eli taloushallinnon osaamista: alan ammattiosaamista ja muuta alan työtehtävissä tarvittavaa osaamista. Työssä tarkastellaan lopuksi myös toimialan tulevaisuutta. Taloushallintoa tutkitaan tässä luvussa yleisellä otteella, joten tarkkoihin yksityiskohtiin taloushallinnon osalta ei edetä.

3.1 Taloushallinnon määritelmä

Taloushallinto on terminä paljon käytetty, mutta tarkan määritelmän löytäminen kyseiselle termille on Lahden ja Salmisen (2014) mukaan haastavaa. Heidän mielestä taloushallinto on laajempi käsite kuin laskentatoimi. He pitävät taloushallintoa kokonaisuutena ja järjestelmänä. (Lahtinen & Salminen 2014, 15–16.) Blackin (2009, 4) mukaan taloushallinnolla tarkoitetaan yksinkertaistettuna taloudellisen informaation tallentamista, yhteen kokoamista ja tulkintaa. Ikäheimo, Lounasmeri ja Walden (2005) määrittelevät laskentatoimen prosessiksi ja järjestelmäksi, jossa päätöksenteon

avuksi kerätään, mitataan, tallennetaan ja kommunikoidaan taloudellista tietoa. Heidän mukaansa laskentatoimen ydin on kirjanpito, jonka he määrittävät taloudellisten tapahtumien tallennus- ja luokittelujärjestelmäksi. Kirjanpidosta johdetaan tilinpäätös, jonka tarkoituksena on antaa tietoa yrityksen taloudellisesta tilasta. (Ikäheimo, Lounasmeri & Walden 2005, 12, 64.)

Lahden ja Salmisen (2014, 16) mukaan Satzinger ja muut (2010) määrittelevät taloushallinnon myös tietojärjestelmän näkökannalta: taloushallinto voidaan heidän mukaansa nähdä eri komponentteja sisältävänä järjestelmänä, jossa nämä komponentit pyrkivät yhdessä saavuttamaan toivotun lopputuloksen. Strategisella tasolla taloushallinto voidaan käsittää yrityksen tukitoimintona tai liiketoimintaprosessina. (Lahti & Salminen 2014, 16.) Kuviossa 1 on kuvattu taloushallinnon kokonaisuus (ks. kuvio 1).

Kuvio 1. Taloushallinnon kokonaisuus (Lahti & Salminen 2014, 19)

Taloushallinnon ytimessä on pääkirjanpito, joka kerää yhteen osakirjanpidot, joita on ostoreskontra, myyntireskontra, projekttilaskenta, käyttöomaisuusreskontra, vaihto-omaisuus ja tuotanto, rahaliikennejärjestelmä, matkareskontra ja palkkakirjanpito.

Taloushallintoon kuuluu myös tämän kokonaisuuden raportointi: raporttien muodostus ja jakelu sekä arkistointi, joka liittyy kaikkiin mainittuihin prosesseihin. (Lahti & Salminen 2014, 19.)

Taloushallinnon sisällä laskentatoimi voidaan jakaa rahoittajien laskentatoimeen ja johdon laskentatoimeen. Rahoittajien laskentatoimea kutsutaan myös ulkoiseksi laskentatoimeksi, ja se on organisaation jokapäiväistä liiketapahtumien tallentamista, ja sen tuottaman tiedon käyttäjiä ovat muun muassa yhteiskunta, sijoittajat, asiakkaat, lainanantajat ja tuottajat. Johdon laskentatoimea kutsutaan myös sisäiseksi laskentatoimeksi, ja sen tuottama informaatio palvelee johtoa suunnittelussa ja päätöksenteossa. Sisäistä laskentatoimea ei säädelä lainsäädännöllisesti niin kuin ulkoista säädelään. (Black 2009, 4.) Ulkoinen laskentatoimi liittyy lakisäätteiseen kirjanpitoon. Kirjanpitovelvollisia ovat kaikki liiketoimintaa harjoittavat yritykset ja ammattia harjoittavat henkilöt. Kirjanpitolaki ja -asetus määrittelevät kirjanpidolle ja tilinpäätökselle yleislainsäädännöllisen perustan. (Ikäheimo ym. 2015, 34.)

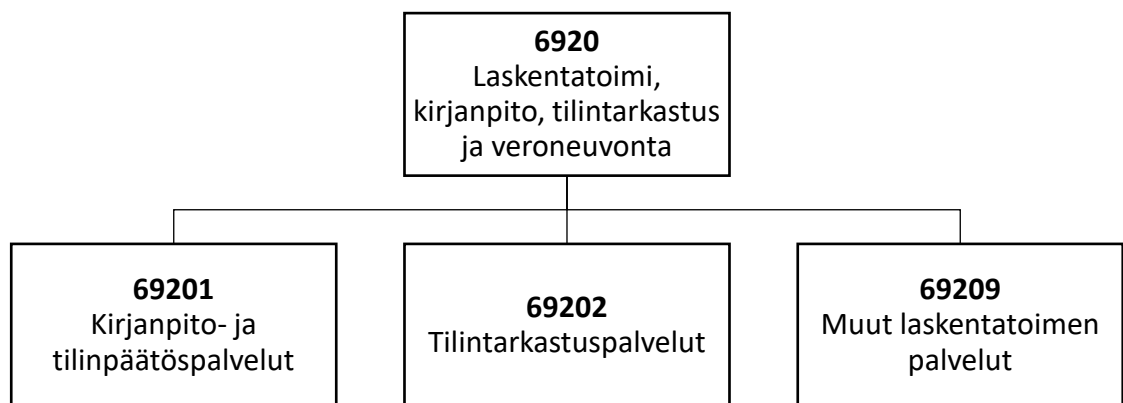
Taloushallintoon liittyy myös tilintarkastus. Tilintarkastuksessa tarkastetaan organisaatioiden taloudellista tietoa. Pääosin tilintarkastus tarkoittaa tilinpäätöksen tarkastamista, joten myös tilintarkastajalta vaaditaan muun muassa kirjanpidon osaamista. Tilintarkastuksen tärkeimmät tehtävät ovat organisaation kirjanpidon, sisäisen valvonnan ja hallinnon laillisuuden selvittäminen. Tarkastajan tehtävänä on myös tarkastaa liiketapahtumien oikeellisuus ja tarkkuus sekä vahvistaa omaisuuden arvo ja olemassaolo. Tilintarkastusta säännellään lakien ja standardien kautta, ja tilintarkastajalla täytyy olla lupa toimintansa harjoittamiseen. Tilintarkastaja on tarkastettava kohteestaan ulkopuolinen henkilö ja tilintarkastaja toimittaa tarkastuksestaan tilintarkastuskertomuksen, joka sisältää lausunnon tilinpäätöksen oikeellisuudesta ja laillisuudesta. (Saxena & Srinivas 2010, 6–7.)

3.2 Taloushallinnon toimiala

Taloushallinnon alalla kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelua tarjoavat tilitoimistot, ja tilintarkastuspalveluja tarjoavat tilintarkastustoimistot. Nämä kaksi pääryhmää toimivat taloushallinnon alalla. Toimialana taloushallinto on vanha ja vakiintunut. Kirjanpitoa

ja tilinpäätöspalveluita tarjoavat yritykset ovat Suomessa keskimäärin kohtalaisen pieniä, sillä alalla on arvostettu paikallisuutta. Taloushallinnon ala nähdään osana liike-elämän palveluita. Taloushallinnon alalla toimivien henkilöiden yleisimpiä ammattinimikkeitä on kirjanpitäjät, palkanlaskijat, tilintarkastajat, taloushallinnon suunnittelijat ja kustannuslaskijat. (Metsä-Tokila 2011, 3, 9, 24.) Kuviossa 2 on esitetty taloushallinnon toimialaluokitukset (ks. kuvio 2).

Kuvio 2. Taloushallintoalan toimialaluokitukset

Viimeisimmän Tilastokeskuksen toimialaluokituksen TOL 2008 mukaan taloushallintoalan toimialaluokka on 6920 ja siihen kuuluvat laskentatoimi, kirjanpito, tilintarkastus ja veroneuvonta (ks. kuvio 2). Toimialalla on kolme alaluokkaa. Ensimmäinen alaluokka on 69201, ja siihen kuuluvat kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelut pitävät sisällään kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisen, palkkojen laskemisen sekä arvonlisäverolaskelelmien ja reskontrien laatimisen. Toinen alaluokka 69202: tilintarkastuspalvelut, joka sisältää asiakkaan tilinpäätöksen, kirjanpidon ja hallinnon tarkastamisen sekä lainsäädännössä edellytetyjen raporttien, kuten tilintarkastuskertomuksen laatimisen. Kolmanteen luokkaan 69209: muut laskentatoimen palvelut, kuuluu yritysten sekä luonnollisten henkilöiden veroilmoitusten laadinta, veroneuvonta sekä asiakkaan edustaminen veroviranomaisen luona lukuun ottamatta oikeudellisia asioita. (Metsä-Tokila 2011, 9.)

Metsä-Tokilan (2011) mukaan kyseiset toimialaluokitukset kuvaavat hyvin toimialan jakautumista. Tilitoimistot tarjoavat kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluja, tilintarkastustoimistot tilintarkastuspalveluja, mutta tilitoimistojen ja tilintarkastustoimistojen lisäksi muita laskentatoimen palveluja tarjoavat esimerkiksi asianajo- ja lakiasiantoimistot. (Metsä-Tokila 2011, 9.)

Taloushallinnon alalla on nähty tilitoimistojen ja tilintarkastustoimistojen tehtäväkentän yhtenäistymistä, sillä ne ovat alkaneet tarjota myös muita palveluja kuin omia ydinpalveluja. Tilitoimistot tarjoavat yhä enemmän muutakin kuin peruskirjanpitoa, ja yrittäjän näkökulmasta kirjanpitäjä tai tilintarkastaja voidaan nähdä jo yrityksen taloudellisena neuvojana. (Metsä-Tokila 2011, 9.)

Tilitoimistojen ja tilintarkastustoimistojen markkina-alue on vahvasti kotimaa, mutta Metsä-Tokilan mukaan (2011, 31) alan tarvitsee kansainvälistyä, sillä alan yritysten asiakkaat ovat entistä kansainvälisempiä ja asiakkaat ovat usein yhteydessä kirjanpitäjäänsä ongelmia kohdatessaan.

Tilitoimistoala

Taloushallinnon alalla on perinteisesti keskitytty erityisesti lakisääteisten kirjanpito- palvelujen tarjoamiseen (Taloushallinnon palvelut 2011, 7). Tilitoimistoissa taloushallinnon tehtävissä työskenteli noin 11 000 henkilöä vuonna 2011. Samoissa tehtävissä työskennellään myös eri toimialojen yrityksissä sekä valtion, kuntien, seurakuntien ja yhteisöjen palveluksessa. Ala on perinteisesti työllistänyt vakaasti, sillä sen toiminnan jatkuvuutta ylläpitää kirjanpidon lakisääteisyys. (Rajander-Juusti 2013, 34.)

Taloushallinnon keskeisimpiä toimintoja ovat laskentatoimi, kirjanpito, palkanlaskenta, tilintarkastus ja veroneuvonta. Toimintoihin liittyy muitakin palveluja, kuten maksuliikenteen hoitoa, laskutusta, saatavien valvontaa, osto- ja myyntireskontran hoitoa, kustannuseurainta, kausiveroilmoitusten ja veroilmoitusten laadintaa. Taloushallinnolla hoidetaan rahaan liittyviä toimintoja ja lakisääteisiä tehtäviä, mutta näiden lisäksi taloushallinnolla saadaan johdolle taloudellista tietoa toiminnanohjauksen ja suunnittelun avuksi. Tilitoimistoissa tehdään yhä enemmän myös yritysjohdon konsultointia, joka on luonteeltaan neuvontaa ja palveluja koskien yrityksen perustamista, yritysmuotoa, toiminnan laajenemista, verotusta, investointeja, hankintoja, omistajan vaihdoksia ja osingonjakoa. (Taloushallinto 2017.)

Tilintarkastusala

Tilintarkastajat ovat tilinpäätöksen, kirjanpidon ja hallinnon asioiden asiantuntijoita. Tilintarkastaja tekee tilintarkastuksen ja neuvoo siihen liittyvissä asioissa. Tilintarkastajat työskentelevät useimmiten tilintarkastustoimistoissa, itsenäisinä ammatinharjoittajina sekä yrityksissä ja muissa organisaatioissa. (Tilintarkastaja 2017.)

Metsä-Tokilan (2011) mukaan tilintarkastuksenkin toimialalla työ muuttuu entistä enemmän taloudelliseksi neuvonnaksi, neuvontaa voidaan tarjota esimerkiksi yritysjärjestelyihin liittyen. Tilintarkastustoimistot tarjoavat myös lainopillisia neuvoja asiakkailleen. Tilintarkastustoimistot ovat kuitenkin vain neuvonantajan roolissa, joten ne eivät edusta päämiestä, asiakasta, ja näin ollen kyseinen toiminta ei kohdistu kolmansiin osapuoliin. (Metsä-Tokila 2011, 14.)

3.3 Taloushallinnon osaaminen

Osaamisen määritelmä

Osaaminen voidaan ymmärtää monella tavalla. Osaaminen voidaan nähdä kykynä muodostaa tarkoituksenmukainen kokonaisuus ammattiin liittyvistä tiedoista ja taidoista. Osaaminen näyttäytyy käytännössä tietojen ja taitojen monipuolisella käytöllä sekä taitona ajatella, kykynä organisoida työtä ja työskennellä ryhmässä, kykynä joustaa ja sopeutua muutoksiin sekä kykynä arvioida omaa toimintaa. (Osaamisen johtaminen 2015, 35.) Aarnion, Helakorven ja Majurin mukaan (2010, 15) osaamisella tarkoitetaan opittuja kykyjä ja valmiuksia, joita sovelletaan sosiaalisessa kontekstissa, esimerkiksi työorganisaatiossa. Tietojen ja taitojen lisäksi osaaminen on myös asennetta, jolla yksilö suoriutuu tehtävistään ja saavuttaa hänelle asetetut tavoitteet. Osaamista ei tule nähdä ainoastaan teoreettisen tiedon hallintana, vaan osaaminen on myös käytännön kokemusta, kykyä löytää tietoa ja tiedon lähteitä sekä kykyä hankkia kumppanuussuhteita ja toimia verkostoissa. (Osaaminen muutoksessa 2009, 15.)

Osaaminen näyttäytyy yksilön toiminnassa selviytymisenä, onnistumisena ja kehittymisenä. Korkeatasoisen osaamisen avulla pyritään jatkuvasti uudistamaan yksilön

valmiuksia kohdata muuttuva työ ja työympäristö. Omasta osaamisesta huolehtiminen nähdään osana ammattitaitoa, sillä ajantasainen osaaminen on välttämättömyys jatkuvasti muuttuvassa työelämässä. (Osaaminen muutoksessa 2009, 14.)

Ammattitaito ja asiantuntijuus

Helakorpi ja Olkinuora (1997) määrittävät ammattitaidon julkisesti hyväksytyjen ammatillisten taitojen joukoksi. He puhuvat ammattitaidosta myös termillä kvalifikaatio ja he jaottelevatkin ammattitaidon kolmeen kvalifikaatioluokkaan. Ensimmäinen luokka on tuotannolliset kvalifikaatiot, joita tarvitaan varsinaisen työprosessin tekemisessä. Toinen luokka on mukautumiskvalifikaatiot, joihin sisältyy motivaatiotekijät. Kolmas luokka on innovatiiviset kvalifikaatiot, jotka mahdollistavat työprosessien kehittämisen. Työelämän ja työprosessien muuttuessa tämä kvalifikaatio on välttämätön. (Helakorpi & Olkinuora 1997, 82—84.) Työelämän muuttuessa ei riitä, että hallitsee tietyt suoritukset, vaan tärkeämpää on hallita koko työtoiminnan ala. Ammatit ja niiden osaamisvaatimukset eivät ole pysyviä, vaan ne ovat jatkuvasti muutoksessa ja uudistuvat. (Helakorpi & Olkinuora 1997, 85.)

Osaamisen karttuessa voidaan puhua asiantuntijuudesta. Tynjälän (1999) mukaan asiantuntijuuden merkkeinä on perinteisesti pidetty korkeaa koulutusta ja pitkää työkokemusta. Tynjälän mukaan asiantuntijalle on ominaista jatkuva kehittyminen. (Tynjälä 1999, 160—161.)

Asiantuntijuuden rakentamisessa suuri painoarvo on koulutusjärjestelmällä. Perinteisiä koulutuksellisia menetelmiä, joihin lukeutuvat esimerkiksi tietojen esittäminen, toistaminen ja kontrollointi, on kritisoitu asiantuntijuuden ja oppimisen tutkijoiden toimesta. Näiden menetelmien katsotaan tuottavan niin sanottua liikkumatonta tietoa, joka on hyödyksi esimerkiksi tenteissä tai muissa koulutuksellisissa yhteyksissä, mutta ei työelämässä sen todellisissa ja monimutkaisissa ongelmatilanteissa. Asiantuntija-asemassa olevilta työntekijöiltä vaaditaan työelämässä oman erityisalan tuntemuksen lisäksi muitakin tietoja ja taitoja. Asiantuntijoilta odotetaan tiedonetsintäkykyä ja kykyä soveltaa tätä tietoa. Lisäksi odotetaan yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja, suullisia sekä kirjallisia kommunikointitaitoja, kielitaitoa, joustavaa päätöksentekotaitoa sekä paineensietokykyä että kykyä sietää epävarmuutta. (Tynjälä 1999, 161—162.)

Taloushallinnon osaaminen

Taloushallinnon tehtävissä tarvitaan ajantasaista osaamista. Näitä ovat laskennan ja kirjanpidon osaamisen lisäksi erityisesti taloushallinnon ohjelmistojen ja tietojärjestelmien hallinta. (Taloushallintoliitto 2015.)

Tenhunen (2012) mukaan keskeisiä taloushallinnon sisältöjä ovat kirjanpidon, tilinpäätöksen ja verotuksen osaaminen ja ymmärtäminen sekä oikeudellisten asioiden hallitseminen. Hänen mukaansa vastavalmistuneen tradenomin tulisi kyetä tekemään pienen tai keskisuuren yrityksen tai vastaavan kokoisen organisaation juokseva kirjanpito soveltamalla nykyajan tietoteknisiä ratkaisuja ja tehdä tilinpäätös ymmärtäen, mitä on tehnyt. (Tenhunen 2012.)

Svärd (2016) katsoo taloushallinnon substanssiosaamisen koostuvan kirjanpidosta, sisäisestä laskennasta, projektilaskennasta, tilinpäätösosaamisesta, konsernilaskennasta, verotusosaamisesta, juridisesta osaamisesta liiketoimintaosaamisesta, raportointiosaamisesta ja talousjohtamisesta. Taloushallinnon osaamiseen liittyy hänen mukaansa myös järjestelmäosaaminen, joka pitää sisällään taloushallintojärjestelmät, toiminnanohjausjärjestelmät, prosessiosaamisen sekä liiketoimintatiedon hallinnan. (Svärd 2016.)

Järvenpään, Partasen ja Tuomelan (2001) mukaan asiakaslähtöisessä taloushallinnossa taloushallinnon henkilöstöltä vaaditaan erityistä osaamista ja yhteistyökykyä. Tärkeää on ymmärtää asiakkaan liiketoimintaa sekä hallita taloudellista kokonaisuutta, joten laskentatoimen peruslainalaisuuksien osaaminen muodostuu erittäin tärkeäksi. (Järvenpää, Partanen & Tuomela 2001, 238.) Taloushallinnon asiantuntijoiden rooli on muuttunut – heiltä odotetaan asiakkaan liiketoiminnan ja liiketoimintaympäristön entistä parempaa tuntemusta ja syvällistä ymmärtämistä. Tiedon tuottamisessa keskeisessä roolissa on alettu pitämään ad hoc -raportointia ja kasvokkain keskustelua. Tiedon analysointi on myös tärkeämmässä roolissa kuin ennen. (Järvenpää, Partanen & Tuomela 2001, 26.) Lahden ja Salmisen (2014, 153) mukaan digitaalisen taloushallinnon myötä kirjanpitäjältä ja controllerilta vaaditaan osaamista yrityksen koko liiketoiminnasta bisneslogiikasta johdon raporttien tuntemiseen.

Hagel (2012) huomauttaa taloushallinnon asiantuntijoiden roolin olevan muutoksessa. Rooli on muuttumassa kohti taloudellisen tiedon tulkitsejan ja yhteistyökumppanin asemaa. Taloushallinnon asiantuntijan tulisi kyetä hyödyntämään taloudellista tietoa strategisesti, ratkaisemaan vastaan tulevia ongelmia ja kyetä innovoimaan. Hänen mukaansa taloushallinnon asiantuntijan on hallittava yhteistyötaitot, sillä itsenäinen työskentely alalla ei ole enää tätä päivää. Taloushallinnon asiantuntijalle synnyessä entistä strategisempi rooli organisaatiossa myös vaadittava osaaminen muuttuu ja joissain tapauksissa myös työntää esimerkiksi kirjanpitäjiä pois mukavuusalueeltaan. (Hagel 2012.)

Taloushallintoliitto tutki vuonna 2015 ammattitaidon painottamista rekrytoinnissa (ks. taulukko 1). Tutkimuksesta käy ilmi, että tärkein rekrytoinnissa huomioon otettava osaamisalue on tilinpäätös- ja verotusosaaminen, jonka nimesi tärkeimmäksi 47 prosenttia kaiken kokoisista jäsenyrityksistä. Toiselle sijalle nimettiin jaetusti palkkahallinnon osaaminen ja asiakaslähtöinen asiantuntijapalveluosaaminen molemmat 20 prosentin osuudella. Osaamisalueista vähiten rekrytoinnissa vaikuttivat osakirjanpitojen erityisosaaminen ja järjestelmien käyttö- ja yhteentoimivuusosaaminen. (Tilitoimistoala Suomessa 2015.)

Taulukko 1. Taloushallintoliiton jäsentutkimus ammattitaidon painottamisesta rekrytoinnissa (Taloushallintoliitto 2015)

	1-2 henk.	3-4 henk.	5-9 henk.	yli 9 henk.	Kaikki
Tilinpäätös- ja verotusosaaminen	50 %	47 %	48 %	40 %	47 %
Osakirjanpitojen erityisosaamista	7 %	6 %	5 %	8 %	6 %
Järjestelmien ja niiden käyttö- ja yhteentoimivuusosaamista	7 %	8 %	5 %	7 %	7 %
Palkkahallinnon osaamista	20 %	20 %	21 %	19 %	20 %
Asiakaslähtöistä asiantuntijapalveluosaamista	16 %	19 %	21 %	26 %	20 %

Wahlgrenin (2011) mukaan taloushallinnon osaamista on tutkittu myös Jyväskylän ammattikorkeakoulun laatimassa raportissa *Liiketoimintaosaaja 2020* tutkimuskohteina tradenomit. Raportissa selvitettiin tulevaisuuden osaamistarpeita liiketalouden koulutuksen kehittämiseksi. Raportin kyselytutkimuksessa vastaajina olivat keski-suomalaiset eri alojen työnantajat. Raportissa kartoitettiin työnantajien kokemuksia heidän rekrytoimien tradenomien osaamisesta. Tutkimuksessa kysyttiin myös heidän näkemyksiä ja vaatimuksia taloushallinnon osaamisesta heidän työtehtävissään ja tradenomien osaamisen vastaavuutta niihin. (Wahlgrén 2011, 7.) Tärkeimmiksi osaamisalueiksi taloushallinnon osalta työnantajat kertoivat taloudellisten raporttien ja analyysien osaamisen, taloussuunnittelun osaamisen ja kirjanpito- ja laskentajärjestelmien osaamisen. Vähemmän tärkeitä osaamisalueita vastanneiden mukaan ovat verotuksen osaaminen ja juridinen osaaminen. (Liiketoimintaosaaja 2020. 2011, 15–18.)

Muu osaaminen

Taloushallinnon tehtäväkentän lähentymisen ja toimialarajojen hämärtyamisen johdosta liike-elämän palvelujen henkilöstöllä vaatimuksena on oman alan ammattiosaamisen ohella muita samankaltaisia taitoja. Taloushallinnon asiantuntijalta vaaditaan liiketoiminnan ymmärtämistä, myyntitaitoja, tietoteknistä osaamista, kansainvälisyysosaamista sekä persoonallisia ominaisuuksia, että asennetekijöitä, joista esimerkiksi tilannetajua, uudistumiskykyä, luovuutta, tiedon jakamista ja sen avulla oman osaamisen kehittämistä. (Metsä-Tokila 2011, 10.) Taloushallintoliiton mukaan alalla ovat hyödyksi myös tarkkuus, huolellisuus, vastuullisuus, yhteistyö-, asiakaspalvelu- ja neuvottelutaidot. Tärkeiksi osaamisalueiksi ovat nousseet myynti- ja konsultointiosaaminen sekä kielitaito ja eri kulttuurien tuntemus. (Tiltoimistoala Suomessa 2015.)

Svärd (2016) luettelee taloushallinnon tehtävissä tarvittavia yleisiä osaamisia. Näitä osaamisia ovat ongelmanratkaisutaidot, vuorovaikutustaidot, myynti- ja markkinointiosaamisen, asiakaspalvelutaidot, kielitaidon, pitkäjänteisyyden, oppimiskyvyt, kokonaisuuksien hallinnan, esimiestyötaidot ja johtamistaidot. (Svärd 2016.)

Taloushallinnon koulutus

Taloushallinnon alan muuttuessa myös alan osaamistarve muuttuu. Taloushallinnon alalle uusia osaajia koulutetaan muun muassa ammattikorkeakouluissa tradenomin tutkinto-ohjelmassa. Ammattikorkeakoulun emerita rehtori Marja-Liisa Tenhusen (2012) mukaan ammattikorkeakouluilla on tällä hetkellä haastetta kouluttaa ajan tasalla olevia osaajia. Tenhusen mukaan monissa ammattikorkeakouluissa voi suorittaa paljon laskentatoimen, verotuksen ja yhtiöoikeuden opintojaksoja, joiden pitäisi tuottaa osaamista taloushallinnon tehtäviin. (Tenhusen 2012.)

Lähteenmäki-Lindman (2016) jakaa Tenhusen kanssa saman huolen väittämällä alan oppilaitosten olevan taloushallinnon muutoksessa haastavassa asemassa, sillä niiden pitäisi tunnistaa tiedot ja taidot, joita tulevaisuuden taloushallinto edellyttää. Hänen mukaansa esimerkiksi konsultointia ja tunnuslukujen analysointia tukevaa alan koulutusta on Suomessa vain vähän. (Lähteenmäki-Lindman 2016, 63.)

Tynjälän (1999) mukaan perinteisesti koulutuksessa käytetyt opetusmenetelmät, kuten luennot ja kirjatentit johtavat helposti vain pinnalliseen ulkoa opetteluun. Koulutuksella yleisestikin on haastetta kehittää sellaisia opetusmenetelmiä, joissa yhdistyvät alakohtainen tieto sekä yleisten taitojen harjaannuttaminen (Tynjälä 1999, 162.)

3.4 Taloushallinnon tulevaisuus

Taloushallinto on perinteisesti keskittynyt lähinnä lakisääteisten kirjanpito palvelujen tarjoamiseen, mutta ala muuttuu ja kehittyy nopeasti erityisesti tietotekniikan kehityksen myötä. Taloushallinnon palvelujen odotetaan monipuolistuvan ja muuttuvan yhä etenevässä määrin liikkeenjohtoa tukevaksi neuvonnaksi. (Taloushallinnon palvelut 2011, 7.)

Toimialamuutos

Tilitoimistoala on ollut viime vuodet rakennemuutoksessa, ja muutosten seurauksena voidaan odottaa, että joitakin aiempia taloushallinnon toimintoja häviää uusien tullessa vanhojen tilalle. Keskeinen toimintaan vaikuttava muutos lähitulevaisuudessa on paperittomaan kirjanpitoon ja taloushallintoon siirtyminen tietotekniikan tuomien

mahdollisuuksien myötä. Paperittoman taloushallinnon tuloa hidastaa kuitenkin se, ettei ohjelmistoja koskeva standardointi ole riittävää. Lisäksi erityisesti pienet yritykset eivät käytä aktiivisesti hyödyksi tietotekniikan tuomia mahdollisuuksia. (Metsä-Tokila 2011, 40.)

Tietotekniikan kehittyessä kirjanpito, laskutus, tilinpäätökset, raportoinnit ja palkanmaksut tehdään yhä useammin sähköisesti. Kehityksen myötä kirjanpito ei ole enää erillinen toimenpide, vaan se syntyy automaattisesti muiden toimintojen kautta. Kirjanpidosta voidaan sähköisyyden myötä tehdä laskelmia ja raportteja ajasta ja paikasta riippumatta. Lisäksi sähköisten arkistointipalvelujen tarjoaminen on yleistynyt. (Mts. 40.)

Metsä-Tokilan (2011, 40) mukaan kirjanpito muuttuu tulevaisuudessa entistä enemmän analysointivälineeksi ja palvelee siten yrityksen johtoa. Vaattovaaran (2016) mukaan työn luonne muuttuu taloushallinnon alalla automaation vuoksi. Ihmistä tarvitaan siten automaattisten järjestelmien käyttämiseen, poikkeuksien selvittämiseen ja asiakaspalveluun. (Vaattovaara 2016.)

Taloushallinnon alalla rutiinityöt vähenevät tulevaisuudessa. Tämän myötä tilitoimistoilla on mahdollisuus kehittää palvelujaan niin, että ne pystyvät palvelemaan myös suuria yrityksiä heidän taloushallinnossa. Suurten yritysten ennakoidaan ulkoistavan merkittävästi taloushallinnon toimintojaan. Suurin osa yrityksistä on ulkoistanut jonkun taloushallinnon osa-alueen. Monesti tilitoimiston työntekijä nykyään myös työskentelee asiakasyrityksen sisällä. (Metsä-Tokila 2011, 40–41.)

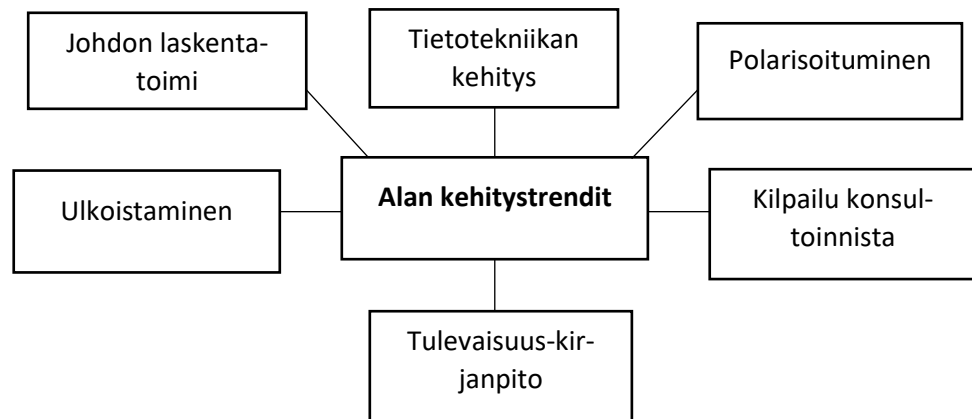
Taloushallinnon toimialaportin mukaan taloushallinnon palvelut todennäköisesti keskittyvät merkittävästi. Tilitoimistoalalla jakautumista tapahtunee kolmenlaiseen ryhmään: perustoimistot, keskitason toimistot ja suuret tilitoimistot. Suurten tilitoimistojen toiminta on tilintarkastuspalvelut pois luettuna lähellä tilintarkastustoimistojen toimintaa. Pienten tilitoimistojen on selvitäkseen kilpailussa monipuolistettava palvelujaan toimien kuin pienten yritysten talousosastona. (Metsä-Tokila 2011, 41.)

Taloushallintoala on tärkeä talouden osakokonaisuus, ja alalla on Metsä-Tokilan (2011, 7) mukaan hyvät kasvunäkymät epävakaaankin taloustilanteen aikana. Kuviossa 4 on koottu yhteenveto taloushallinnon toimialan nykytilanteesta (ks. kuvio 4).

Toimialan vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan lakisääteisyys ja siihen liittyvä kysynnän jatkuvuus • Tärkeä ja kasvava merkitys asiakkaiden toiminnalle • Osaamiseen perustuva toiminta • Yritystoiminnan arvostus • Yritysten vakaa taloudellinen tilanne 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehityksen hitaus • Sivutoimisuus, ammatillistumisen keskeneräisyys • Yhden henkilön yritysten määrä • Neuvonta- ja konsultointitaitojen puute • Markkinointitaitojen puute
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> • Ammattimaisen toiminnan osuuden lisäys • Neuvontapalveluiden lisääminen ja monipuolistaminen • Asiakasryhmäkohtainen erikoistuminen • Verkostoituminen, oppilaitosyhteistyö • Suurempien yritysten taloushallinnon ulkoistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Alan polarisoituminen • Osaajien puute, rekrytointiongelmat • Asiakkaan asenteet ja osaamisen puute: taloushallinnon palvelut nähdään pakkona, ei liikkeenjohdon apuvälineenä • Nopeat muutokset lainsäädännössä

Kuvio 3. Yhteenvedo toimialan nykytilanteesta (Metsä-Tokila 2011, 46)

Taloushallinnon palvelujen toimialaraportissa Metsä-Tokila (2011) on koonnut taloushallinnon toimialasta SWOT-analyysin (ks. kuvio 4), jossa kuvataan alan vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Toimialan yhtenä vahvuutena kuuluu osaamiseen perustuva toiminta, mutta uhkana kuitenkin on taloushallinnon osaajien puute ja rekrytointiongelmat. Heikkouksina puolestaan on esimerkiksi neuvonta- ja konsultointitaitojen puute, jota kohti saman toimialaraportin mukaan taloushallinnon asiantuntijan työ on muuttumassa. (Metsä-Tokila 2011, 46.) Kuviossa 5 on puolestaan esitetty tilitoimistoalan kehitystrendejä (ks. kuvio 5).

Kuvio 4. Tilitoimistoalan kehitystrendit (mukaillen Metsä-Tokila 2011, 41)

Metsä-Tokila (2011) on kuvannut toimialaraportissa Taloushallinnon palvelut taloushallinnon alan kehitystrendejä (ks. kuvio 5). Raportin mukaan alalla siirrytään perinteisestä lakisääteisestä kirjanpidosta kohti johdon laskentatoimea. Tietotekniikan kehityksen myötä kirjanpidon odotetaan digitalisoituvan entisestään sähköisten ratkaisujen yleistyessä. Varsinkin tilitoimistoalla ennustetaan polarisoitumista: jakoa pieniin ja suuriin tilitoimistoihin, mikä tuo pienille toimistoille haasteita selvitä kilpailussa. Trendinä nähdään myös taloushallinnon ulkoistaminen, joka tuo varsinkin edistyneemmille tilitoimistoille kasvumahdollisuuksia. Konsultoinnin arvellaan myös lisääntyvän entisestään tilitoimistopalveluna, mikä voi tarkoittaa kilpailua tilintarkastustoimistojen kanssa neuvonnasta. Lisäksi tulevaisuuskirjanpito kehittyy osana yritysten ennakoitintoimintaa. (Metsä-Tokila 2011, 41.)

4 Liiketalouden tradenomin ja taloushallinnon koulutus

Tässä luvussa ensimmäisenä kuvataan työn toimeksiantaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Seuraavaksi kerrotaan liiketalouden tradenomin koulutuksesta Jyväskylän ammattikorkeakoulussa käyden läpi pääasiassa tutkinnon opetussuunnitelmaa. Lisäksi syvennyttään taloushallinnon opetustarjontaan ja konsultoivan taloushallinnon kärkeen.

4.1 Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK). Jyväskylän ammattikorkeakoulu tarjoaa tutkintoon johtavaa korkeakoulutusta, ammatillista opettajakoulutusta, avoimia korkeakouluopintoja sekä täydennyskoulutusta (Tietoa JAMKista n.d). Ammattikorkeakoulun yksiköitä ovat ammatillinen opettajakorkeakoulu, hyvinvointiyksikkö, liiketoimintayksikkö ja teknologiayksikkö (Korkeakoulut n.d). Jyväskylän ammattikorkeakoulun verkkosivujen (Tietoa JAMKista n.d) mukaan oppilaitoksella on alueen yrityksiin ja yhteisöihin tiiviit suhteet, ja työelämän kerrotaan vaikuttavan koulutuksen suuntaan ja opetussuunnitelmien kehitystyöhön.

Ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on paitsi antaa työelämän vaatimuksiin perustuvaa korkeakouluopetusta, niin myös harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueensa elinkeinorakennetta uudistavaa toimintaa (ks. L 932/2014, 4§). Jyväskylän ammattikorkeakoulun tehtävänä on siis kouluttaa osaajia alueensa työvoimatarpeita silmällä pitäen. Jyväskylän ammattikorkeakoulun rehtorin Jussi Halttusen (n.d.) mukaan Jyväskylän ammattikorkeakoulun strategia on nimeltään ”Osaaminen kilpailukyvyksi”, jonka ajatuksena on opiskelijoiden sekä asiakkaiden kilpailukyvyn parantaminen osaamisen avulla.

Ammattikorkeakoulussa opiskelijoita on noin 8 500, joista noin 2 450 opiskelee liiketoimintayksikössä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu tarjoaa liiketalouden alalla ammattikorkeakoulu- (AMK) sekä ylempään ammattikorkeakoulututkintoon (YAMK) johtavaa koulutusta, joissa valmistumisnimike on tradenomi. (Tietoa JAMKista n.d.) Tradenomin koulutuksessa on useita suuntautumishjelmia, joita oppilaitoksessa kutsutaan kärjiksi. Kärkiin hakeminen on vapaaehtoista. (Konsultoiva taloushallinto n.d.) Yksi näistä kärjistä on konsultoiva taloushallinto, joka on tämän opinnäytetyön toimeksiantajana ja johon tässä työssä erityisesti syvennytään. Konsultoivan taloushallinnon kärkeä käsitellään luvussa 4.4. Tässä opinnäytetyössä keskitytään liiketalouden tradenomin ammattikorkeakoulututkintoon Jyväskylän ammattikorkeakoulussa, josta kerrotaan tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

4.2 Tradenomin tutkinto

Tradenomi (Bachelor of Business Administration) on kaupallisen alan ammattikorkeakoulussa suoritettava alempi korkeakoulututkinto. Tutkinto valmistaa asiantuntija- ja esimiestehtäviin. Koulutuksen sisältö suunnitellaan alueen työelämän tarpeista. (Tietoa tradenomeista n.d.) Ammattikorkeakoulut saavat itse päättää opetussuunnitelmistaan (ks. L 932/2014, 14§).

Tutkinnon tavoitteena on tarjota laaja-alaiset tiedot omasta alasta. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia toimia työelämässä asiantuntijatehtävissä sekä valmiuksia kehittää omaa ammattialaa. Tradenomin tutkinnon kerrotaan myös antavan edellytykset ammattitaidon kehittämiseen sekä antavan työelämässä vaadittavaa kieli- ja viestintäosaamista. Laajuudeltaan tutkinto on 210 opintopistettä ja ohjeellinen suorittamisaika on kolme ja puoli vuotta. Tutkinto sisältää 30 opintopisteen laajuisen, noin puolen vuoden työharjoittelun sekä 15 opintopisteen laajuisen opinnäytetyön. (Tietoa tradenomeista n.d.)

Tradenomin tutkinto-ohjelmat sisältävät markkinointiin, laskentatoimeen, yrittäjyyteen, johtamiseen, tietotekniikkaan ja kansainvälisyyteen liittyviä opintoja (Tietoa tradenomeista n.d.). Liiketalouden tradenomeilla on mahdollisuus suuntautua työelämässä markkinointiin, myyntiin, taloushallintoon, liiketoiminnan kehittämiseen tai yrittäjyyteen. Työelämän tehtävänimikkeitä tradenomeilla voi olla esimerkiksi projektipäällikkö, myyjä, myymäläpäällikkö, markkinointiassistentti, asiakaspäällikkö, markkinointisuunnittelija, palveluasiantuntija, palvelupäällikkö, asiakaspäällikkö, kehityspäällikkö, järjestelmäasiantuntija ja it-konsultti. Taloushallinnon tehtävänimikkeitä voivat olla kirjanpitäjä, talouspäällikkö, talousassistentti, tilintarkastaja, taloussuunnittelija ja business controller. Työelämään sijoittumiseen vaikuttaa tradenomeilla oma ammatillinen erikoistuminen liiketalouden johonkin tiettyyn osa-alueeseen. (Taloushallinto 2017.)

Tradenomitutkinto Jyväskylän ammattikorkeakoulussa

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tradenomeja koulutetaan liiketalouden tutkinto-ohjelmassa, jonka laajuus on 210 opintopistettä ja tutkinnon taso on alempi korkeakoulututkinto (EQF 6). Tutkinnon opetussuunnitelman mukaan tutkinto-ohjelma antaa valmistuvalle tradenomille kokonaisvaltaista liiketoimintaosaamista. Valmistuvien tradenomien kerrotaan hallitsevan tehokkaasti erityisosaamisen hankkimisen henkilökohtaisen opintopolun ja urasuunnitelman avulla. (Tradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma 2017, 210 op n.d.)

Liiketalouden tutkinto-ohjelmaa toteutetaan päivä- ja monimuotototeutuksella. Niimensä mukaisesti päivätoteutuksen opetus ajoittuu päiväaikaan ja oppiminen tapahtuu suurelta osin ryhmissä ja opettajan ohjauksessa, kun taas monimuotototeutus toteutetaan suurimmalta osin verkossa sekä päivä- ja ilta-aikana tapahtuvana sulautuvana opetuksena tai täysin verkossa tapahtuvana oppimisena. (Mt.) Tässä työssä haastateltavat tradenomit ovat kaikki suorittaneet tutkintonsa päivätoteutuksella. Päivätoteutuksessa opiskelija voi liiketalouden opinnoista koota henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa tai vaihtoehtoisesti hakeutua kärjiksi kutsuttuihin ammatillisiin suuntautumisvaihtoehtoihin. Monimuoto-opetuksessa opiskelijat erikoistuvat myyntityöhön ja markkinointiin. (Mt.)

Liiketalouden opetussuunnitelma on osaamisperusteinen. Se koostuu tutkinto-ohjelman kuvauksesta, opintojen rakenteesta ja opintojaksoista. Opinnot järjestetään opintojaksoina ja opintojaksoista muodostuu osaamisalueita. Opintojaksot ovat perus- tai ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja, harjoittelua tai opinnäytetyön toteuttamista. (Jyväskylän ammattikorkeakoulun tutkintosääntö 2017, 10.)

Opintojen rakenne

Perusopintojen tavoitteena on saada perustiedot oman tutkinto-ohjelman alalta sisältäen keskeisimmät käsitteet sekä keskeisimmät teoreettiset ja ammatilliset taidot. Ammattiopintojen tarkoituksena puolestaan on perehtyä valitun ammatillisen alan ongelmakokonaisuuksiin ja tuntea niiden tieteelliset perusteet. (Ammattikorkeakoulututkinto ja tutkinto-ohjelmat n.d.) Ammattiopinnot painottuvat joko eri liiketalouden oppiaineisiin tai erillisiin tutkinto-ohjelman kärkiopintoihin. Opiskelija, joka ei opiskele kärjessä, valitsee tavoitteisiinsa soveltuvan opintokokonaisuuden tutkinto-

ohjelmansa ammattiopinnoista. (Tradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma 2017, 210 op n.d.) Näitä ammattiopintojen tietoja ja taitoja sovelletaan käytäntöön harjoittelussa, jossa perehdytään ohjautusti ammattialan keskeisiin työtehtäviin. Vapaasti valittavien opintojen tarkoituksena on syventää ja laajentaa osaamista oman koulutusalan ulkopuolelta. Opinnäytetyössä tavoitteena on soveltaa opittuja tietoja ja taitoja asiantuntijatehtävissä käytännössä. (Ammattikorkeakoulututkinto ja tutkinto-ohjelmat n.d.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa voi ammattiopintoina opiskella finanssialaa, esimiestyötä ja johtamista, taloushallintoa, markkinointia, kansainvälistä liiketoimintaa, urheiluliiketoimintaa, ammattikieliä ja oikeudellisia suhteita. Näiden lisäksi opiskelija voi sisällyttää tutkintoonsa opintoja liiketoiminnan ohjelmistoista ja työkaluista, tutkimus- ja kehitystyöstä sekä yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnasta. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Opiskelijat voivat halutessaan hakea suuntautumiskärkiin. Kärjissä syvennyttään tiettyyn liiketalouden alan aihealueeseen. Kärkien tehtävänä on syventää asiantuntijuutta kyseisellä suuntautumisalalla. Kaikissa kärjissä tehdään muun muassa työelämälähtöisiä alan projektitöitä, sekä osassa kärjistä tehdään projekteja suoraan työpaikoilla. Kärkien tavoitteena on luoda verkostoja työelämään. (Partanen 2017.)

Tutkinnon osaamistavoitteet

Tradenomin osaamistavoitteeksi mainitaan laaja-alainen ammatillinen osaaminen, joka sisältää käytännölliset perustiedot ja -taidot ja niiden lisäksi teoreettiset perusteet asiantuntijatehtävissä toimimista varten. Muita tavoitteita ovat myös hyvät viestintätaidot, hyvä kielitaito, alan kansainvälisen toiminnan edellyttämät valmiudet sekä valmiudet seurata alan kehitystä ja tutkimusta, edellytykset jatkuvaan koulutautumiseen ja yhteiskunnan jäsenenä toimimiseen. (Tradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma 2017, 210 op n.d.)

Valmistuneella tradenomilla on neljä pätevyysaluetta: tuloksellisuusosaaminen, asiakkuus- ja markkinointiosaaminen, toimialaosaaminen ja liiketalouden menetelmäosaaminen. Valmistunut tradenomi osaa siten toimia alallaan tuloksekkaasti, kannattavasti ja asiakaslähtöisesti. Lisäksi tradenomi hallitsee markkinoinnin ja tuntee toi-

mialaansa sekä osaa tulkita tutkimustietoa ja laatia raportteja. Menetelmäosaamisessa painotetaan digitaalisia palveluja ja välineitä, joita on sisällytetty opiskeltaviin opintojaksoihin. (Tradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma 2017, 210 op n.d.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulun raportissa *Liiketoimintaosaaja 2020* selvitetään tulevaisuuden osaamistarpeita liiketalouden koulutuksen kehittämiseksi. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa liiketalouden koulutussuunnittelussa painopisteenä on ”vahvan perusosaamisen tarjoaminen opiskelijoille”. Tämän lisäksi oppilaitos kertoo raportissa tarjoavansa runsaan opintojaksovalikoiman ja suuntautumiskärkiä opinnoissaan johonkin osa-alueeseen erikoistuville. Raportissa kuitenkin myönnetään haasteet koulutuksen ajantasaisuudessa, sillä tänä päivänä tehdyt koulutuspäätökset näkyvät vasta vuosien kuluttua opiskelijoiden valmistuessa. (Wahlgren 2011, 7.)

Opintojaksojen osaamistavoitteet

Jyväskylän ammattikorkeakoulu käyttää tutkinto-ohjelmarakenteessaan kymmentä eri kompetenssia, joita opintojaksojen kuvauksissa käytetään kuvaamaan opintojaksoista tavoiteltavaa osaamista. Kompetenssit jakaantuvat liiketalouden koulutusalan kompetensseihin ja kaikkien koulutusalojen kompetensseihin.

Liiketalouden kompetensseja ovat

- tuloksellisuusosaaminen
- toimialaosaaminen
- asiakkuus- ja markkinointiosaaminen
- liiketalouden menetelmäosaaminen. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Tuloksellisuusosaamisella tarkoitetaan liiketoiminnan keskeisten käsitteiden ymmärrystä ja liiketalouden ajattelun perusteiden hallintaa. Tuloksellisuusosaamisen avulla opiskelija ymmärtää yrityksen ydinprosessit sekä yrityksen ansaintalogiikan ja mistä yrityksen tulos muodostuu. Lisäksi osaaminen tuo kykyä toimia taloudellisesti ja kehittää liiketoimintaprosesseja kannattavasti sekä yhteiskuntavastuullisesti. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Toimialaosaamisen tavoitteena on tuottaa perustiedot valitulta toimialalta, sen toimintalogiikasta ja ammatillisista vaatimuksista. Osaamisen tavoitteena on hallita vä-

hintään edistyneen aloittelijan taidot käytännön työtehtävissä. Lisäksi toimialaosaa-
minen sisältää perustiedot valitun toimialan tutkimusperinteistä sekä -menetelmistä
ja opiskelija osaa soveltaa niitä opinnäytetyössä. (Liiketalouden koulutusohjelma
2017.)

Asiakkuus- ja markkinointiosaamisella tarkoitetaan kykyä tutkia yrityksen ympäristöä.
Osaamisen avulla tunnistetaan asiakkaiden tarpeita ja ongelmia sekä palvellaan asi-
akkaita työelämän erilaisissa tilanteissa. Osaamisen myötä hallitaan myös markki-
noinnin kilpailukeinot. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Liiketalouden menetelmäosaaminen puolestaan on kykyä soveltaa juridiikkaa sekä
talousmatematiikkaa ja tilastollisia menetelmiä tietotekniikan avulla. Lisäksi se on ky-
kyä soveltaa kirjanpito-, verotus- ja tilinpäätöstekniikoita yritystoiminnassa sekä ky-
kyä toimia digitaalisessa toimintaympäristössä. Osaaminen tuottaa myös edistyneitä
taitoja tutkimusmenetelmien soveltamisessa. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Kaikkien koulutusalojen yhteisiksi luokiteltuja osaamisia on kuusi ja ne ovat

- oppimisen taidot
- tiedonhallintaosaaminen
- yrittäjyysosaaminen
- työelämäosaaminen
- kansainvälisyysosaaminen
- viestintäosaaminen (Liiketalouden koulutusohjelma 2017).

Yhteiset perusopinnot

Tradenomin tutkinto-ohjelmaan kuuluu 60 opintopisteen laajuudella kaikille opiskeli-
joille yhteisiä perusopintoja, jotka on jaettu kahteen eri osaamisalueeseen: liiketoi-
mintaosaamisen perusteisiin ja työelämävalmiuksiin. 36 opintopistettä perusopin-
noista on liiketoimintaosaamisen perusteita ja loput 24 opintopistettä työelämäval-
miuksien perusteita. Perusopintojen lisäksi yhteisiä opintoja kaikille liiketalouden tut-
kinto-opiskelijoille on projektiopinnot ja opinnot tutkimusmenetelmistä. (Liiketalou-
den koulutusohjelma 2017.)

Liiketoimintaosaamisen perusteet -osaamisalueen opintojaksojen tavoitteena on luoda opiskelijalle käsitys tradenomin ammattikuvasta ja toimintaympäristöstä. Oppimistavoitteina on lisäksi hallita talouselämän, liiketoimintaosaamisen ja liikeloudellisten oppiaineiden perusteet. Liiketoimintaosaamisen perusteilla opiskellaan perusteet markkinoinnista, johtamisesta, kansantaloustieteestä, palvelujärjestelmistä, taloushallinnosta, juridiikasta, talousmatematiikasta ja tilastotieteestä. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Työelämävalmiuksien opinnoissa opiskelijan tavoitteina on saavuttaa työelämässä tarvittavat viestintä- ja kielitaidot. Sen lisäksi opiskelijan tulisi myös kyetä soveltaamaan alansa tietoa ja saada valmiudet yrittäjyyteen. Työelämävalmiuksien opinnoissa opiskelija saa valmiuksia opiskeluun ammattikorkeakoulussa ja valmiuksia opiskelusta työelämään siirtymiseen. Työelämävalmiudet sisältävät myös tutustumista yrittäjyyteen ja innovointiin. Opiskelija opiskelee lisäksi työelämässä tarvittavia ICT-taitoja sekä viestintätaitoja suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

4.3 Taloushallinto

Liiketalouden koulutusohjelmarakenne muodostuu useista osaamisalueista. Yksi näistä osaamisalueista on Taloushallinto. Osaamisalueen tavoitteena mainitaan taloushallinnon asiantuntijuuden kehittyminen. Asiantuntijuus käsittää tuntemuksen digitaalisesta ulkoisesta laskentatoimesta, verotuksesta, tilintarkastuksesta ja sisäisestä laskentatoimesta. Taloushallinnon osaamisalueeseen kuuluu myös taloudellisen tiedon analysointi ja raportointi, toiminnanohjaus sekä laskentajärjestelmien kehittäminen. Osaamisalue sisältää taloushallinnon osa-alueita sekä yksityisten että julkisten organisaatioiden näkökulmasta. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Taloushallinnon opintojaksot

Taloushallinnon osaamisalue koostuu taloushallinnon opintojaksoista, jotka ovat tyypiltään ammattiopintoja. Osaamisalue koostuu seitsemästätoista varsinaisesta opintojaksosta ja Taloushallinnon osaajaksi -opintojaksosta, joka sisältää konsultoivan taloushallinnon kärjen opinnot (ks. kuvio 6).

Kirjanpito 1 5 op	Kirjanpito 2 5 op	Palkkahallinto 5 op	Kansalaisen verotaito 3 op	Sisäisen laskennan menetelmät 5 op	Arvonlisä- verotus 5 op
Financial Communicati on and Management 3 op	As Oy:n ja yhdistyksen taloushallinto 5 op	Kannattavan toiminnan ohjaus 5 op	Budjetointi 3 op	Tilintarkastus 5 op	Konserni- tilinpäätös 5 op
Projektien taloudellinen johtaminen 3 op	Verotus ja tilinpäätös- suunnittelu 5 op	Tilinpäätös- analyysi 5 op	Tilintarkastus- alan standardit 3 op	IFRS 3 op	Taloushallinn on osaajaksi (kärkiopinnot) 10 op

Kuvio 5. Taloushallinnon opintojaksotarjonta JAMKilla (mukaillen Liiketalouden kou-
lus: taloushallinnon opinnot 2016)

Koko taloushallinnon osaamisalueen laajuus on 80 opintopistettä (ks. liite 3). Koulutusohjelmarakenteessa kerrotaan kunkin opintojakson kohdalla, minkälaisista osaamista opiskelijan on opintojaksolla mahdollista saavuttaa. Näillä osaamisilla tarkoitetaan edellisessä luvussa mainittuja kompetensseja, jotka liiketalouden koulutusohjelmassa ovat tuloksellisuusosaaminen, toimialaosaaminen, asiakkuus- ja markkinointiosaaminen sekä menetelmäosaaminen. Lähes kaikkien taloushallinnon opintojaksojen kerrotaan tuottavan tuloksellisuusosaamista sekä useimmat menetelmäosaamista. Osa opintojaksoista tarjoaa myös toimialaosaamista sekä asiakkuus- ja markkinointiosaamista. Taloushallinnon osaaminen on koulutusohjelmarakenteen perusteella painottunut tuloksellisuus- ja menetelmäosaamiseen. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Taloushallinnon opintojaksojen osaamistavoitteet

Jokaisesta opintojaksosta on olemassa opintojaksokuvaus. Opintojaksokuvauksessa kerrotaan kyseisen opintojakson tiedot, sisältö, tavoitteet, arviointi ja muita olennaisia tietoja opintojakson toteutuksesta. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Kirjanpidon opintojaksot Kirjanpito 1 ja Kirjanpito 2 käsittelevät yritysten kirjanpitoa. Opintojaksojen osaamistavoitteina on, että opiskelija osaa itsenäisesti lainsäädännön huomioiden hoitaa eri toimialojen yritysten, myös valmistusyritysten kirjanpidon sekä laatia pienen ja keskisuuren yrityksen tilinpäätöksen. Lisäksi osaamistavoitteina on, että opiskelija kykenisi analysoimaan yrityksen talouteen vaikuttavia tekijöitä sekä tuntisi ja hallitsisi rahoituksen, jaksotuksen ja voitonjaon erityiskysymykset. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Palkkahallinnon opintojakson osaamistavoitteina on osata laskea sekä manuaalisesti että sähköisesti palkkoja palkanlaskentaohjelmalla ja lisäksi hallita palkanlaskennan vaatimat raportointivelvoitteet. Tavoitteena on myös tuntee palkkahallinnon lainsäädäntöä ja ymmärtää kytkentä henkilöstöhallintoon ja liikekirjanpitoon. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Verotukseen liittyvistä opintojaksoista Kansalaisen verotaito sisältää henkilöverotusta, ja sen osaamistavoitteena on tuntee suomalaisen henkilöverotuksen rakennetta. Arvonlisäverotuksen opintojakson oppimistavoitteina puolestaan on osata ratkaista arvonlisäveroon liittyviä kysymyksiä erilaisissa verotuksen erityistilanteissa sekä osata hoitaa arvonlisäveroon liittyvää raportointia. Verotuksen ja tilinpäätössuunnittelun opintojakson tavoitteina on ymmärtää tilinpäätössuunnittelun merkitys, sen mahdollisuudet ja keinot. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija osaa laskea tilinpäätöksestä verotettavan tulon, nettovarallisuuden ja omistajille määräytyvän veron eri yhtiömuodoissa. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Sisäisen laskennan menetelmissä tavoitteena on, että opiskelija tunnistaisi erilaisten yritysten sisäisen laskennan tarpeet ja osaisi laatia sisäisen laskennan laskelmia ja lisäksi luoda kustannuslaskentajärjestelmän pienelle yritykselle. Budjetoinnin opintojaksolta opiskelijan tulisi hallita budjetointitekniikat sekä kyetä rakentamaan yrityksen tarpeita palveleva budjetointijärjestelmä. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Asunto-osaakeyhtiön ja yhdistyksen taloushallinto -opintojaksolla opiskelijan on tavoitteena osata itsenäisesti hoitaa edellä mainittujen yhteisöjen taloushallintoa. Opiskelijan tavoitteina on osata tehdä niille talousarvio, lainaosuus- ja jälkilaskemat. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Kannattavan toiminnan ohjauksessa osaamistavoitteena on tuntee yrityksen toiminnanohjausjärjestelmien periaatteet ja kuinka taloushallinto liittyy toiminnan ohjaukseen. Opiskelijan tulisi tuntee myös raportoinnin merkitys ja osata kehittää laskenta-prosesseja ja soveltaa laatuajattelua. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Tilintarkastukseen liittyen on kaksi opintojaksoa: Tilintarkastus ja Tilintarkastusalan standardit. Opintojaksojen kerrotaan antavan tuntemusta tilintarkastuksen lainsäädännöstä ja prosessista sekä keskeisistä tilintarkastusmenetelmistä. Opiskelijan odotetaan osaavan soveltaa oppimaansa erilaisissa tarkastuskohteissa. Lisäksi opiskelijan tavoitteena on osata ottaa kantaa tilintarkastuksesta annettavaan raportointiin ja tuntevan tilintarkastusalan standardien yleiskuvan. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Tilinpäätöksiin keskittyviä opintojaksoja on kaksi: tilinpäätösanalyysi ja konsernitilinpäätös. Tilinpäätösanalyysistä opiskelijan odotetaan oppivan sen keskeiset käsitteet ja menetelmät, joita osaisi soveltaa yrityksen analysoinnissa. Opiskelijan osaamistavoitteina on myös osata tehdä päätelmiä yrityksen toiminnasta ja taloudellisesta asemasta sekä osata laatia rahoituslaskelma. Konsernien tilinpäätöksistä opiskelijan oppimistavoitteina on ymmärtää konsernin toimintaperiaatteet, konsernitilinpäätöksen tehtävät ja merkitys. Lisäksi opiskelijan tulisi osata laatia konsernitilinpäätös. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Projektien taloudellinen johtaminen -opintojaksolla osaamistavoitteina on tuntee investointilaskennan peruskäsitteet ja eri laskentamenetelmien ominaispiirteet sekä hallita projektilaskennan menetelmät, joita tarvitaan projektien taloudellisessa johtamisessa ja rahoituksessa. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

Osaamisalueen ainoan englanninkielisen opintojakson Financial Communication and Managementin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää ulkoisen ja sisäisen raportoinnin erot sekä tuntee yrityksen toimintakertomuksen rakenteen ja osaa hyödyntää sen tietoja lisäarvon tuottamiseksi. (Liiketalouden koulutusohjelma 2017.)

4.4 Konsultoivan taloushallinnon kärki

Kärjistä yleisesti

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kärkien tehtävänä on profiloida opiskelijan tutkinto-ohjelmaa. Kärkien tarkoituksena on vastata Keski-Suomen alueen työvoima- ja osaamistarpeisiin. Kärjillä on tiiviit yhteydet eri työelämän organisaatioihin ja niillä edistetään opiskelijoiden opintojen etenemistä, harjoittelupaikkojen saamista ja työllistymistä. Kärkiopinnoissa korostuu työn opinnollistaminen ja yhteistyö työelämän kanssa. Kärjen tavoitteena on yksilöllinen ohjaus opiskelijan osaamistarpeet huomioiden. (Tradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma 2017, 210 op n.d.)

Kärkiopintoihin haetaan tavallisesti ensimmäisen vuoden keväänä ja ne käynnistyvät toisen vuoden syksynä. Kärkiopinnot suuntaavat ammattiopintoja niin, että kärkiopiskelijoilla jotkin opintojaksot ovat pakollisia. Lisäksi harjoittelu ja opinnäytetyö suoritetaan kärjen toimialalle tai kärjen työtehtäviin. Kärkien sisällöt, toteutustavat ja pakolliset opintosuoritukset eivät ole samanlaisia. (Tradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma 2017, 210 op n.d.) Tradenomin tutkintotodistukseen kirjataan maininta suuntautumisesta (Jyväskylän ammattikorkeakoulun tutkintosäntö 2007, 15).

Konsultoivan taloushallinnon kärki

Konsultoivan taloushallinnon kärjen tavoitteena on saada syvällisempi tuntemus taloushallinnon toimialasta kuin opintojaksoilla on mahdollista saada. Lisäksi tavoitteena on ymmärtää taloushallinnon rooli liiketoiminnan tukena, kehittää työelämän taitoja, luoda verkostoa ja rakentaa omaa ammatillista identiteettiä. Ammatillisella identiteetillä tarkoitetaan käsitystä itsestä ammatillisena toimijana. Siihen kuuluu suhde omaan työhön ja ammatillisuuteen. (Svärd 2015.) Kärki tekee läheistä yhteistyötä alueen yritysten ja muiden organisaatioiden kanssa (Konsultoiva taloushallinto n.d). Konsultoivan taloushallinnon kärjestä vastaa Jyväskylän ammattikorkeakoulun lehtori Erica Svärd.

Konsultoivan taloushallinnon kärki on toiminut vuodesta 2009 lähtien. Vuosittain kärkeen valitaan vaihteleva määrä liiketalouden tutkinto-opiskelijoita. Kärjen sisältöön vaikuttaa muun muassa se, mitä ympäröivässä maailmassa tapahtuu ja kuinka toimiala kehittyy. Kärjen opiskelijat tekevät vuosittain julkaisun, joka koostuu heidän

kirjoittamistaan artikkeleista. Julkaisut ja sen artikkelit käsittelevät taloushallinnon alan ajankohtaisia teemoja. Julkaisun lisäksi kärkiopiskelijat tekevät taloushallintoon liittyviä projekteja sekä oppilaitoksessa sisäisesti että suoraan yrityksille. (Svärd 2017.)

Konsultoivan taloushallinnon kärjen opinnot

Kärjen opintokokonaisuus rakentuu opiskelijalle pakollisista taloushallinnon opintojaksoista, projektiopinnoista, Taloushallinnon osaajaksi -opintojaksosta, harjoittelusta ja opinnäytetyöstä. Opiskelu kärjessä koostuu suoritettavista opintojaksoista, työelämäyhteyksistä, artikkelijulkaisua varten siihen sisältyvän tutkimuksen tekemisestä ja artikkeleiden kirjoittamisesta. (Svärd 2015.) Kuten edellä mainittiin, kärjissä harjoittelu tehdään kärjen toimialalla, tässä tapauksessa taloushallinnon toimialalla. Lisäksi opinnäytetyön aiheen on oltava toimialalle suuntautuva.

Kuviossa 6 esitettiin taloushallinnon osaamisalueen opintojaksot (ks. kuvio 6). Konsultoivan taloushallinnon kärjen opiskelijoille näistä pakollisia opintojaksoja ovat Palkkahallinto, Kirjanpito 1, Kirjanpito 2, Sisäisen laskennan menetelmät, Kannattavan toiminnan ohjaus, Arvonlisäveroitus sekä Verotus- ja tilinpäätössuunnittelu. (Svärd 2015.)

Projektiopinnojen tarkoitus kärjessä on laajentaa toimialatuntemusta käytännön kokemuksen kautta ja oppia projektityöskentelyn käytänteitä. Projektina opiskelija voi tehdä esimerkiksi kirjanpidon jollekin organisaatiolle. Projekti voi olla myös selvitys toimialaa koskevista asioista. Projektien kautta kärjessä on mahdollista keskustella toimialaan liittyvistä ilmiöistä. (Svärd 2015.)

Taloushallinto osaajaksi -opintojakso on ammattiopintoihin luokiteltava opintojakso, jolla toteutetaan kärjen omia opintoja. Siihen sisältyy oman ammatillisen kehittymisen arviointia ja artikkelin sekä siihen liittyvän tutkimuksen toteutusta. (Svärd 2015.)

5 Tutkimuksen toteutus ja tulokset

Tässä luvussa kerrotaan tutkimuksen toteuttamisesta ja tutkimuksesta saaduista tuloksista. Luku on jaettu neljään alalukuun, joista ensimmäisessä selostetaan tutkimuksen toteutuksesta. Seuraavat alaluvut pohjautuvat haastattelutuloksiin. Toisessa

alaluvussa kerrotaan, minkälaisissa työtehtävissä taloushallintoon suuntautuneet tradenomit ovat työskennelleet valmistumisensa jälkeen. Kolmas alaluku käsittelee haastateltujen kokemuksia omasta osaamisestaan ja työnantajan osaamisvaatimuksia. Viimeisessä eli neljännessä alaluvussa käsitellään haastateltujen kokemuksia koulutuksestaan ja heiltä tulleita kehittämisideoita taloushallinnon koulutukseen liittyen.

5.1 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyö käynnistettiin tammikuussa 2017, jolloin keskusteltiin toimeksiantajan, Jyväskylän ammattikorkeakoulun lehtorin Erica Svärdin kanssa mahdollisista opinnäytetyöaiheista. Keskustelujen myötä toimeksiantajalla ilmeni tarve tutkia lehtorin johtaman konsultoivan taloushallinnon kärjestä valmistuneiden tradenomien osaamista ja osaamisen vastaavuutta työelämän tarpeisiin. Kevään 2017 aikana opinnäytetyötä työstiin aiheeseen perehtymällä ja teoreettista viitekehystä rakentamalla.

Tutkimuksen teemahaastattelut toteutettiin elo- ja syyskuun aikana 2017. Tutkimukseen osallistuneille haastateltaville lähetettiin sähköpostitse haastattelukutsu saatekirjeineen (ks. liite 1), jossa kerrottiin olennaisimmat tiedot opinnäytetyöstä: sen tarkoitus ja tavoitteet sekä haastattelujen toteutustapa ja -aika. Teemahaastattelun valinta tutkimuksen toteutusmuodoksi on perusteltu luvussa 2.2. Haastattelujen tueksi laadittiin teemahaastattelurunko (ks. liite 2), jossa luetellaan haastattelussa käsiteltävät teemat ja lisäksi teemojen alle on kirjattu kunkin teeman tärkeimmät aihealueet. Haastattelurunkoon kirjattiin myös haastateltavan sekä hänen edustamansa yrityksen perustiedot.

Tutkimuksen teemahaastatteluihin osallistui kuusi Jyväskylän ammattikorkeakoulusta valmistunutta konsultoivan taloushallinnon tradenomia, jotka ovat työsuhteessa taloushallinnon alalla. Haastatellut edustavat neljää eri Keski-Suomen alueella toimivaa taloushallintoalan yritystä. Neljä haastatelluista työskentelee tilitoimistoalan yrityksessä ja kaksi tilintarkastusalan yrityksessä. Tilitoimistojen haastatelluista kahden ammattinimikkeenä on kirjanpitäjä, yksi on esimiestehtävissä ja yksi toimii johtotehtävissä. Tilintarkastustoimistojen haastatelluista toinen toimii auktorisoituna tilintarkastajana ja toinen tilintarkastusassistenttina. Teemahaastattelut kestivät noin

40–60 minuuttia ja haastattelut äänitettiin nauhurilla. Haastateltuja informoitiin etukäteen haastattelun nauhoittamisesta ja heistä jokainen suostui siihen. Teemahaastattelut litteroitiin kokonaisuudessaan. Tulosten analysointiteknikkana käytettiin teemoittelua.

5.2 Taloushallintoon suuntautuneiden tradenomien työtehtävät

Haastateltavista kaikki ovat työllistyneet yritykseen, jossa he ovat suorittaneet tradenomin tutkintoonsa kuuluvan harjoittelun. Yritykseen on työllistytty joko välittömästi harjoittelujakson jälkeen tai lyhyen ajan kuluttua siitä.

Tilitoimistoalalle työllistyneistä taloushallinnon tradenomeista kaikki ovat tehneet työssään asiakastöitä. Tilitoimistoissa harjoittelunsa suorittaneilla ja niihin sitä kautta työllistyneillä haastateltavilla pääasiallisia työtehtäviä ovat olleet erilaiset tilitoimistossa tehtävät asiakastyöt sisältäen esimerkiksi kuukausikirjanpitoa, tilinpäätöksien laatimista, veroilmoitusten laatimista, ostoreskontran ja myyntireskontran hoitamista ja muiden juoksevien asioiden hoitamista. Moni haastateltavista kertoo myös antavansa tai on antanut jossain määrin neuvontaa erityisesti verotukseen liittyen. Osa haastateltavista on tehnyt työssään myös palkanlaskentaa ja sisäistä laskentaa, mutta kukaan ei ole toiminut controllerin ammattinimikkeellä. Osa tilitoimistossa työskentelevistä haastateltavista toimii myös esimiestehtävissä joko kokopäiväisesti tai muiden töidensä ohella.

Tilintarkastustoimistoihin työllistyneet taloushallinnon tradenomit kertovat pääasiallisen työnkuvansa koostuneen vastatyöllistyneenä avustavasta vuositilintarkastamisesta, johon kuuluu sekä tarkastettavien kohteiden kirjanpito että hallinto. Vastavalmistunut tradenomi ei voi toimia päävastuullisena tilintarkastajana, sillä siihen vaaditaan tilintarkastajatutkinto, jonka voi suorittaa vasta määrätyn työssäolon jälkeen. Tämän vuoksi tilintarkastusalalle työllistyneet vastavalmistuneet tradenomit toimivat usein nimikkeellä tilintarkastusassistentti. Työnkuvaan on kuulunut vastatyöllistyneenä myös erilaisia toimistotöitä: tilintarkastusaineiston vastaanottamista, aineiston skannaamista ja kopioimista sekä aineiston palauttamista takaisin asiakkaille.

5.3 Kokemukset omasta osaamisesta ja työnantajan osaamisvaatimuksesta

Haastatteluista kävi ilmi, ettei vastavalmistuneelta tradenomilta odoteta työnantajien puolelta kovinkaan paljoa taloushallinnon osaamisen suhteen. Haastatellut kokevat, että heiltä odotettiin lähinnä yleistä taloushallinnon ymmärrystä ja perusteita kirjanpidosta sisältäen käsityksen debetistä ja kreditistä. Haastateltavat kokevat, ettei työpaikan velvollisuus ole opettaa työntekijöille itse kirjanpitoa, vaan kirjanpidon perusteiden täytyy tulla opintojen kautta.

Haastateltavat kokevat, että heidän osaamisensa on ollut vaadittavalla tasolla työelämään siirtyessä. Haastateltavat kertovat saaneensa koulutuksestaan opintojaksojen kautta kirjanpidon perusosaamisen. Perusosaamisella haastateltavat tarkoittavat saaneensa kirjanpidon osaamisen kivijalan, eli he ovat saaneet opintojensa myötä perustiedot ja -taidot siitä, kuinka kirjanpito ja tilinpäätös rakentuvat ja mikä tarkoitus esimerkiksi debetillä ja kreditillä on kirjanpidossa. Lisäksi perusosaamiseen lukeutuvat haastateltujen mukaan arvonlisäverotuksen peruseriaatteiden tuntemus sekä tuntemus yhtiöoikeudesta ja yritysverotuksesta.

Haastateltavat ovat pääsääntöisesti sitä mieltä, että työnantajan puolelta tärkeimmät syyt ottaa opiskelija harjoitteluun tai työsuhteeseen on se, että opiskelija osoittaa kiinnostusta alaan sekä osoittaa halua tehdä töitä ja oppia uutta. Heidän mukaansa työnantajat ymmärtävät hyvin sen, ettei vastavalmistuneella tradenomilla useinkaan ole alan työkokemusta eikä heiltä voi syvällistä osaamista vaatiakaan.

Taloushallinnon työtehtävien hoitamiseen vaadittavan taloushallinnon osaamisen sijaan työnantajat ovat haastateltavien mukaan korostaneet hakevansa ”hyvää tyyppiä”. Työnantajat pitävät vastavalmistuneilla työnhakijoilla taloushallinnon osaamisen sijaan tärkeämpänä asennetta ja esimerkiksi reipasta luonnetta. Haastateltavat kokevat, että heiltä kuitenkin odotettiin perustaitoja esimerkiksi asiakaspalveluun ja vuorovaikutukseen liittyen, sillä työtehtäviin on kuulunut asiakasvastuuta ja yhteydenpitoa asiakkaiden kanssa. Kielitaidon merkitys vaihteli haastateltujen keskuudessa, suurempi osa arvioi kielitaidon merkityksen vähäiseksi, mutta osa kertoi käyttävänsä työssään vierasta kieltä, yleensä englannin kieltä.

Taloushallinnon osaamisvaatimuksista yleisellä tasolla haastateltavat mainitsivat tärkeimpänä kirjanpidon perusosaamisen. Tärkeänä nähtiin myös järjestelmäosaaminen. Taloushallinnon asiantuntijan osaamisprofiiliin liitettiin haastatteluissa myös konsultointitaidot, asiakaspalvelutaidot ja yleiset vuorovaikutustaidot sekä kyky ymmärtää asiakasyritysten liiketoimintaa.

5.4 Kokemukset opinnoista ja kehittämisideat koulutukseen

Haastatteluista selvisi, että koulutuksen haasteet taloushallinnon alan muutoksessa ymmärretään. Haastateltavien mielestä taloushallinnon koulutus Jyväskylän ammattikorkeakoululla on pääsääntöisesti hyvällä tasolla ja koulutus antaa hyvät valmiudet työelämään taloushallinnon alalla.

Haastatteluissa kiiteltiin yksimielisesti Jyväskylän ammattikorkeakoulun taloushallinnon opettajahenkilökuntaa laadukkaasta opetuksesta. Taloushallinnon opettajat nähdään ammattitaitoisina ja opiskelijoita inspiroivina sekä heidän vahva työelämätausta nähdään arvokkaana lisänä opetuksessa.

Taloushallinnon opinnoissa haastateltavat arvostelivat opintojaksoilla käytettäviä kirjanpito-ohjelmia niiden vanhanaikaisuudesta. Haastateltavat halusivat opintojaksoilta saatavan enemmän kosketusta sähköisiin taloushallinto-ohjelmistoihin. Sähköisten ohjelmistojen mahdolliset suuret kustannukset kuitenkin tiedostetaan oppilaitoksen ohjelmistovalinnoissa. Haastateltavat eivät välttämättä näe välttämättömänä päästä itse käyttämään sähköistä taloushallinnon ohjelmistoa, mutta että opinnoissa pääsisi jollakin tavalla näkemään, kuinka sähköinen taloushallinto poikkeaa perinteisestä paperisesta taloushallinnosta. Haastateltavat näkevät, ettei perinteinen paperinen kirjanpito vastaa tämän päivän työelämää tilitoimisto- eikä tilintarkastusalalla. Tilintarkastuksen opetus katsottiin hieman puutteelliseksi siltä osin, että se ei haastateltujen mukaan antanut selkeää kuvaa tilintarkastajan oikeasta käytännön työskentelystä.

Osassa haastatteluista nousi esille taloushallinnon opintojaksoilla suoritettavien tehtävien laatu. Haastateltavien mukaan tehtävät opinnoissa vastaavat kohtalaisesti oi-

keassa työelämässä vastaan tulevia tehtäviä ja tilanteita. Tehtäviin kaivattiin kuitenkin enemmän työelämälähtöisyyttä ja asiakaspalvelun näkökulmaa sekä ongelmanratkaisua. Virheettömien liikekirjausten sijaan haastateltavat kertoivat työssään asiakkaiden kanssa tärkeämpää olevan hyvä asiakaspalvelu ja toimiva vuorovaikutussuhde. Asiakkaat arvostavat enemmän hyvää palvelua kuin sitä, että kirjanpito on tehty pilkuntarkasti. Asiakkaan kanssa toimimiseen liittyviä tehtäviä kaivattiin. Haastatteluissa ehdotettiin tehtäviä tai harjoituksia asiakkaan kanssa toimimiseen, sillä sen kaltaista oppimista opintojaksoilla ei ole nähty olevan.

Haastatellut olivat pääosin tyytyväisiä myös konsultoivan taloushallinnon kärkeen. Kaikki haastateltavat painottivat työelämäyhteyksien merkitystä taloushallinnon kärjessä. Kärki nähdään hyvänä väylänä verkostoitua alan toimijoihin siinä toteutettavien projektien kautta. Haastatteluissa selvisi tärkeäksi asiaksi myös tutkintotodistukseen lisättävä maininta konsultoivan taloushallinnon kärjen suorittamisesta.

Kärjen vastuuhenkilö saa toimestaan haastateltavilta kiitosta. Haastateltavat antavat kiitosta vastuuhenkilön aktiivisuudesta ja halusta kehittää kärjen toimintaa. Hänet nähdään alansa tuntevana ja hyvin verkottuneena, mikä tuo osaltaan myös kärjen opiskelijoille mahdollisuuksia verkostoitumiseen.

Moni haastateltavista kertoo saaneensa harjoittelupaikkansa osittain kärjen kautta, sillä alan harjoittelupaikoista tiedotetaan usein kohdennetusti kärjen opiskelijoille. Kaikki haastateltavat ovat myös harjoittelunsa jälkeen työllistyneet harjoittelupaikkoihinsa, ja he näkevätkin kärjen yhtenä suurimpana hyötynä paremmat mahdollisuudet alan harjoittelupaikkoihin ja mahdollisuuden työllistyä harjoittelun kautta.

Kritiikkiä konsultoivan taloushallinnon kärki saa erityisesti kärjen alkuvuosien jäsenymmättömästä toiminnasta, mikä myöhemmin on kohentunut kärjen toiminnan muotoutuessa. Osa haastateltavista toivoo, että olisi kärjessä päässyt näkemään enemmän alan työtä käytännössä. Pari haastateltavista olisi esimerkiksi toivonut yritysvierailuja alan yrityksiin, mutta toiset näkivät riittävänä sen, että yritysten edustajia kävi kärjen tapaamisissa kertomassa työstään. Joillakin kärkiryhmillä olisi toivottu laajempaa edustusta eri taloushallinnon ammattialoilta.

Haastatteluista kävi myös ilmi, että kärjessä pitäisi tehdä asioita, esimerkiksi projekteja tai mitä hyvänsä, jotka hyödyttäisivät niin opiskelijaa kuin mahdollista projektin

kohdeyritystäkin. Haastatteluissa kyseenalaistettiin esimerkiksi kärjessä tehtävien artikkelien hyödyllisyyttä, koska artikkelien ei nähty hyödyttävän kohdeyrityksiä eikä liioin niitä työstäviä opiskelijoitakaan. Teoreettisten artikkeleiden sijaan haastatteluissa toivottiin kärjessä tehtäviltä asioilta enemmän käytännönläheisyyttä.

6 Johtopäätökset

Tässä luvussa analysoidaan tutkimuksen tuloksia. Tutkimuksen tuloksista tehdään tutkimusongelman kannalta olennaisia johtopäätöksiä ja pyritään löytämään vastauksia tutkimusongelmaan.

Haastatelluista neljä työskentelee tilitoimistoalalla. Heidän työnkuvansa on muodostunut ja muodostuu pääasiassa edelleen erilaisista kirjanpidon asiakastöistä, mutta moni on myös esimiestehtävissä. Yleistä ainakin haastateltujen keskuudessa on, että työelämään siirryttäessä sijoitutaan usein tilitoimistoon ja siellä vaihteleviin kirjanpidon asiakasvastuullisiin tai avustaviin tehtäviin. Tilintarkastukseen suuntautuneet opiskelijat sijoittuvat tilintarkastustoimistoihin avustaviin tehtäviin, sillä vastavalmistunut ei voi toimia asiakasvastuullisena tilintarkastajana.

Tutkimustuloksista ilmeni, että haastatellut Jyväskylän ammattikorkeakoulusta valmistuneet taloushallintoon suuntautuneet tradenomit kokevat koulutuksesta saadun osaamisensa riittäväksi työnantajien osaamisvaatimukseen nähden. Haastatellut kertovat hallitsevansa koulutuksen myötä kirjanpidon perusteet, mikä heidän mukaansa tarkoittaa kirjanpidon peruslainalaisuuksien ymmärtämistä, ja esimerkiksi keskeisten asioiden hallintaa arvonlisäverotuksesta, yhtiöoikeudesta ja yritysverotuksesta. Haastateltavat eivät ilmaisseet osaamisensa olleen millään lailla riittämätöntä työtehtävien kannalta. Haastatteluissa kirjanpidon perusteiden katsottiin olevan osaamisvaatimuksena työnantajien puolelta. Tuloksista voidaan päätellä, että koulutuksesta saatava osaaminen ja työnantajien osaamisvaatimukset kohtaavat.

Työnantajat odottivat haastateltujen hallitsevan kirjanpidon perusteet, mikä on alan ammattiosaamisen ydintä. Sen sijaan muuta osaamista haastatelluilta ei ole selkeällä tavalla vaadittu. Osa haastatelluista kuitenkin oletti työnantajensa sanattomasti tai

epäsuorasti edellyttäneen esimerkiksi asiakaspalveluhenkisyttä ja vuorovaikutustaitoja, sillä heidän asiakasvastuulliset työtehtävänsä ovat sisältäneet asiakaspalvelua ja neuvontaa. Osaamisen ohella työnantajat ovat haastateltujen mukaan painottaneet henkilön ominaisuuksien merkitystä korostaessaan hakevansa ”hyvää tyyppiä” työntekijäkseen. Työnantajat arvostavat ja odottavatkin vastavalmistuneelta hyvää asennetta ja halua oppia jatkuvasti uutta.

Haastattelutuloksista kävi lisäksi ilmi, että haastateltujen mielestä kirjanpidon perusosaamisen täytyy tulla opintojen kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että koulutuksen tehtävänä on opettaa kirjanpidon perustiedot ja -taidot, kun taas käytännön työskentely ja teorian soveltaminen käytäntöön opitaan vasta itse työpaikoilla.

Taloushallinnon koulutukseen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa oltiin haastateltavien keskuudessa varsin tyytyväisiä erityisesti opetuksen laadun suhteen, mutta koulutukseen löydettiin myös runsaasti kehittämideoita. Konsultointi ja taloudellinen neuvonta on haastateltavien mukaan otettu huomioon vain vähän opetuksen tasolla. Opintoja haluttaisiin kehittää niin, että taloushallinnon opintoihin liitettäisiin konsultoinnin ja asiakaspalvelun elementtejä vain pelkkien liikekirjausten kirjaamisen sijaan. Näin haastateltujen mukaan voitaisiin saada opintoja vastamaan paremmin työelämän tarpeita. Tässä on kuitenkin huomioitava se, että alan työtehtäviä voi olla vaikea opettaa opinnoissa käytännönläheisesti, koska esimerkiksi opiskelutehtävissä ei ole samanlaista asiakas- ja liiketoimintaympäristöä kuin oikeassa työelämässä.

Haastatteluissa esille nousi sähköiset taloushallinnon järjestelmät ja niiden puuttuminen Jyväskylän ammattikorkeakoulun taloushallinnon opetuksessa. Haastatellut eivät kokeneet saaneensa tarpeeksi tietoa sähköisestä taloushallinnosta opinnoissaan ja he olisivatkin toivoneet opintoihin sisältyneen jonkinlaista tutustumista sähköisiin taloushallinnon ohjelmistoihin. Sähköisten järjestelmien sisällyttäminen opintoihin vastaisi enemmän nykyajan työelämää ja toisi opiskelijoille tänä päivänä tarvittavaa järjestelmäosaamista.

Haastattelutulosten perusteella konsultoivan taloushallinnon kärki nähtiin hyvänä väylänä sijoittua taloushallinnon alalle. Kärjen kautta on kohdennetusti välitetty harjoittelupaikkoja ja ne ovat tuoneet myös myöhemmin työpaikan, joten hyödyt kärjen

suorittamisesta ovat olleet konkreettiset. Kärjessä tehdyt projektit ovat tuoneet tavanomaisista opinnoista erottuvaa kokemusta ja osaamista opiskelijoille. Kärjen projekteilta toivottiin kuitenkin enemmän käytännönläheisyyttä ja oikeita hyötyjä opiskelijoille ja yhteistyöryityksille. Kärkiopintoihin tuli haastatelluilta useita kehittämisideoita.

Kärki nähtiin myös hyvänä mahdollisuutena brändätä itseään. Omat mahdollisuudet esimerkiksi työmarkkinoilla voivat olla paremmat, kun voi sanoa olevansa taloushallinnon tradenomi eikä ainoastaan tradenomi.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön tutkimusongelmana oli, ”vastaako taloushallintoon suuntautuneen tradenomin koulutuksesta saatu osaaminen työelämän osaamisvaatimuksia”. Työssä pyrittiin vastaamaan tutkimusongelman selvittämisessä avustaviin tutkimuskysymyksiin ”mitä osaamista taloushallintoon suuntautuneilla tradenomeilla on” ja ”mitä osaamista taloushallintoon suuntautuneilta tradenomeilta odotetaan taloushallinnon tehtävissä”.

Tutkimuksessa käsiteltiin osaamista niin työssä tarvittavan ammattiosaamisen kautta, että myös muun työssä hyödyksi olevan osaamisen kautta. Työ toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineisto kerättiin teemahaastatteluilla. Teemahaastattelurunko laadittiin yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Teemahaastattelujen teemoina oli haastateltavien työtehtävät, taloushallinnon asiantuntijan nykyinen osaamisprofiili, liiketalouden opinnot Jyväskylän ammattikorkeakoulussa, kokemukset työnantajan osaamisvaatimuksista ja kokemukset koulutuksesta sekä mahdolliset kehittämisideat taloushallinnon koulutukseen. Haastatteluista saadut tulokset litteroitiin sanatarkasti, jonka jälkeen litteroitua aineistoa analysoitiin. Haastatteluja tehtiin kuusi elo- ja syyskuun aikana 2017. Haastateltavista neljä työskentelee tilitoimistoalalla ja kaksi tilintarkastusalalla.

Tutkimuksen onnistuminen

Tutkimus onnistui prosessina hyvin ja sitä edesauttoi hyvä ja mutkaton yhteydenpito ja yhteistyö toimeksiantajan edustajan kanssa. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys sisältää oleelliset asiat tutkimuksen taustalla olevasta teoriasta. Teoreettisessa viitekehyksessä kerrottiin keskeiset pääkohdat taloushallinnon kokonaisuudesta ja taloushallinnon alasta sekä minkälaisia työmahdollisuuksia ala tarjoaa. Teoreettisen viitekehysten toisessa pääluvussa puolestaan kerrottiin tradenomin ja taloushallinnon koulutuksesta Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Teoriassa tukeuduttiin vahvasti suomenkielisiin lähteisiin ja se onkin välttämätöntä esimerkiksi toimialaa Suomessa kuvatessa, mutta taloushallinnon teorian muihin osiin olisi voitu sisällyttää enemmänkin vieraskielistä lähdemateriaalia.

Tutkimuksen haastattelut onnistuivat melko hyvin. Haastattelurunko laadittiin yhteistyössä toimeksiantajan kanssa, ja runko pohjusti haastatteluja niin, että haastattelut sisälsivät tutkimusongelman kannalta olennaisimmat keskustelunaiheet, jotka käytiin jokaisen haastateltavan kanssa läpi. Haastatteluissa korostuivat erilaiset painopisteet, sillä esimerkiksi jos haastateltavan työnkuvaan on kuulunut vahvasti sähköisen taloushallinnon hallitseminen, on haastattelussakin painotettu sähköisen taloushallinnon osaamisen tärkeyttä taloushallinnon tehtävissä. Haastateltavat olivat erittäin halukkaita osallistumaan tutkimukseen ja he toivat haastatteluissa esille paljon omia näkemyksiään. Haastatteluissa löytyi paljon samanlaisia kokemuksia koulutuksesta ja työllistymisestä. Haastateltavat toivat myös varteenotettavia kehitysehdotuksia liittyen tradenomin koulutukseen ja konsultoivan taloushallinnon kärjen toimintaan Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.

Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa on syytä huomata, että haastateltavien valitseminen tutkimukseen oli haasteellista. Tutkimusjoukko rajattiin koskemaan Jyväskylän ammattikorkeakoulusta valmistuneita tradenomeja, jotka ovat suorittaneet konsultoivan taloushallinnon kärkiopinnot. Tutkimuksen tulokset hyödyttävät pääasiassa vain toimeksiantajaa, sillä konsultoivan taloushallinnon kärki on vain Jyväskylän ammattikorkeakoulun erikoistumiskärki. Tulokset eivät ole verrattavissa esimerkiksi

muihin korkeakouluihin tai niistä valmistuneisiin tradenomeihin, jotka ovat opinnoissaan suuntautuneet taloushallintoon.

Haastateltavien valinnalle asetti haasteita se, että eri haasteellisuustason työntekijöillä on erilaiset osaamisvaatimukset työelämässä. On esimerkiksi eri asia haastatella työelämään siirtynyttä taloushallinnon assistenttia kuin controlleria. Jotta haastateltavien joukko olisi mahdollisimman yhtenäinen, pitäisi heidän taustansa olla melko samanlainen. Tämä haaste ratkaistiin sillä, että haastateltaviksi valikoitiin mahdollisimman samanlaisissa työtehtävissä olleita henkilöitä ja sellaisissa työtehtävissä, jotka ovat alalle työllistyessä yleisiä. Haastatteluissa toistuivat monet samankaltaiset kokemukset ja tietyt tutkimuksen kannalta olennaiset asiat, joten haastateltavien määrän voidaan sanoa olleen sopiva aineiston kylläntymisen johdosta. Voidaan sanoa, että tutkimus saavutti sisäistä luotettavuutta, eli tutkimuksessa saatiin selvitettyä asiat, jotka oli tarkoituskin selvittää. Ulkoista luotettavuutta tutkimuksella ei ole samassa määrin tutkimuksen kohdistuessa vahvasti toimeksiantajan tarpeisiin. Tutkimuksen tuloksia ei siis voida yleistää, kuten edellä mainittiin.

Tutkimusta varten tehdyt haastattelut litteroitiin luotettavuuden lisäämiseksi huolellisesti, sanatarkasti kokonaisuudessaan, eikä mitään haastattelun osaa jätetty litteroimatta. Tutkimuksen luotettavuutta heikentäväksi tekijäksi voidaan kuitenkin lukea se, että kyseisiä haastatteluja ei luetettu haastateltavilla haastattelujen jälkeen, jolla olisi voitu lisätä haastattelutulosten luotettavuutta.

Palaute teoriaan

Haastateltavat kertoivat saaneensa koulutuksestaan kirjanpidon perusosaamisen. He eivät ilmaisseet osaamisensa olleen millään lailla riittämätöntä työtehtävien kannalta. Tenhunen (2012) toteaa, että vastavalmistuneella tradenomilla tulisi olla valmiudet tehdä pienen tai keskisuuren yrityksen tai vastaavan kokoisen organisaation juokseva kirjanpito ja soveltaa siinä nykyaikaisia tietoteknisiä ratkaisuja sekä kyetä laatimaan tilinpäätös samalla ymmärtäen mitä on tehnyt. Järvenpää, Partanen ja Tuomela (2001) puolestaan painottavat laskentatoimen peruslainsäädännön hallitsemista taloushallinnon tehtävissä, ja Taloushallintoliiton jäsentutkimuksessa tärkeimmäksi osaamisalueeksi valikoitui tilinpäätös- ja verotusosaaminen (Tilitoimisto-

ala Suomessa 2015). Voidaan todeta, että tähän tutkimukseen osallistuneiden haastateltavien työnantajat odottivat tradenomeiltaan vähemmän kuin mitä esimerkiksi Tenhunen (2012) toteaa tradenomien valmiuksista. Haastateltavat ovat kuitenkin työssään hoitaneet asiakasyritysten kirjanpitoja ja laatineet tilinpäätöksiä, joihin koulutuksen tuoma osaaminen on tuottanut kivijalan, kirjanpidon perusosaamisen, johon Järvenpää ja muut (2001) viittaavat.

Tutkimuksen haastatteluissa korostui taloushallinnon digitalisoituminen. Lahden ja Salmisen (2014, 153) mukaan digitalisoitumisen myötä taloushallinnon asiantuntijalta vaaditaan myös liiketoiminnan bisneslogiikan tuntemista ja raportoinnin hallintaa. Taloushallintoliitto (2015) puolestaan toteaa ajantasaisen taloushallinnon osaamisen koostuvan kirjanpidon osaamisen lisäksi ohjelmisto- ja tietojärjestelmäosaamisesta. Haastatteluista kuitenkin kävi ilmi, että sähköinen taloushallinto osana taloushallinnon opetusta Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ei ole antanut tutkimuksen haastateltavien mielestä tarpeeksi eväitä työelämää varten taloushallinnon nykyisiä työtehtäviä ajatellen. Sähköistä taloushallintoa toivottiin otettavaksi vahvemmin osaksi opetusta, mikä kehittäisi opiskelijan taloushallinnon tehtävissä vaadittavaa ohjelmisto- ja tietojärjestelmäosaamista.

Taloushallinnon koulutus Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on tämän työn haastattelujen perusteella hyvällä tasolla laadullisesti. Opintoihin haluttaisiin kuitenkin sisällyttää enemmän konsultointia ja asiakaspalvelua. Taloushallintoliiton mukaan (Tilitoimistoala Suomessa 2015) tärkeitä taloushallinnon osaamisen ulkopuolisia osaamisalueita alalla ovat myynti- ja konsultointiosaaminen, ja hyödyksi alalla on myös muun muassa asiakaspalvelu- ja neuvottelutaidot. Taloushallinnon alan toimialaraportissa (Metsä-Tokila 2011, 46) alan heikkouksiin kuuluu kuitenkin neuvonta- ja konsultointitaitojen puute. Lisäksi raportissa arvellaan konsultoinnin lisääntyvän tilitoimistopalveluna. Voidaan sanoa, että konsultoinnilla ja asiakaspalvelulla on tulevaisuudessa suuri rooli tilitoimistoissa, mutta haastatteluista kuitenkin selvisi, että ne on otettu haastateltavien oppilaitoksessa huomioon vain vähän opetuksen tasolla. Haastatteluissa toistuivat asiakaspalvelu- ja vuorovaikutustaitojen merkitys, sillä itsenäisistä ruutiinitehtävistä siirrytään enemmän ja enemmän asiakkaan palvelemiseen.

Taloushallinnon alan jatkuva muutos, pääosassa digitalisoituminen, luo haastetta koulutuksen ajantasaisuudelle. Kuten haastatteluista selvisi, kirjanpidon opetus nähdään pääosin erittäin laadukkaana, mutta konsultointia toivottaisiin otettavaksi jollakin tavalla enemmän osaksi taloushallinnon koulutusta, jotta se palvelisi paremmin tämän päivän työelämän tarpeita taloushallinnon työtehtävissä.

Jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksessa tutkittiin taloushallintoon suuntautuneiden tradenomien osaamisen vastaavuutta työelämän eli työnantajien tarpeeseen. Tutkimusongelmaa olisi voitu lähestyä myös työnantajien näkökulmasta haastattelemalla työnantajia, mutta tässä tutkimuksessa haastateltiin ainoastaan tradenomeja työntekijän roolissa. Haastatteluissa teema ”työnantajan osaamisvaatimukset” oli haastavin keskustelunaihe, sillä kyseiseen aiheeseen työnantaja lienee pätevin henkilö vastaamaan. Toisaalta lähestymällä aihetta työntekijän näkökulmasta saatiin tietoa heidän osaamisestaan sekä kokemuksia koulutuksesta, joita työnantajia haastattelemalla ei olisi saatu. Jatkotutkimusaiheena osaamisen ja osaamisvaatimusten tiimoilta voisi olla näkökulman vaihtaminen työnantajien puolelle.

Lähteet

Aarnio, H., Helakorpi, S. & Majuri, M. 2010. Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Adams, J., Raeside, R. & Khan, H. 2014. Research Methods for Business and Social Science Students. New Delhi: Sage Publications. Viitattu 7.2.2017. [https://janet.finna.fi, Business Source Elite \(EBSCO\)](https://janet.finna.fi, Business Source Elite (EBSCO)).

Ammattikorkeakoulututkinto ja tutkinto-ohjelmat. N.d. Viitattu 12.10.2017. <https://opinto-oppaat.jamk.fi/fi/opinto-opas-amk/tutkinto-ohjelmat-ja-opintotarjonta/amk-tutkinto/>.

Bailey, A., Hennink, M. & Hutter, I. 2011. Qualitative Research Methods. Lontoo: SAGE Publications.

Black, G. 2009. Introduction to Accounting and Finance. Harlow: Pearson Education.

Eskola, J. 2007. (Teema)haastattelututkimuksen toteuttamisesta. Julkaisussa Polkuja yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Toim. E. Saari. & L. Viinamäki. Helsinki: Tammi, 32–45.

Hagel, J. 2012. New Skills for an Evolving Profession. Viitattu 17.10.2017. <https://www.journalofaccountancy.com/issues/2012/aug/20125790.html>.

Hakala, J. 2010. Tutkimusmenetelmän valinnasta. Julkaisussa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: metodin valinta ja aineiston keruu. 3. uud. ja täyd. p. Toim. J. Aaltola & R. Valli. Jyväskylä: PS-kustannus, 22–23, 135–136.

Halttunen, J. N.d. Osaaminen kilpailukyvyksi. Rehtorin puhe. Viitattu 6.3.2017. <https://www.jamk.fi/fi/Tietoa-JAMKista/Tutustu-JAMKiin/Rehtorin-puhe/>.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu: tutkimushaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. uud. p. Helsinki: Tammi.

Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori, J. 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.

Ikäheimo, S., Lounasmeri, S. & Walden, R. 2015. Yrityksen laskentatoimi. Helsinki: WSOY.

Jaatinen, P. 2006. Konekielisistä yhteyksistä sähköiseen taloushallintoon: analyysi kirjanpidon teknisistä innovaatioista ja kirjanpitäjän työn kehityksestä 1980-luvulta nykypäivään. Tampere: Tampereen yliopisto.

Jyrkkiö, E. & Riistama, V. 2000. Laskentatoimi päätöksenteon apuna. 15. uud. p. Helsinki: WSOY.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun tutkintosääntö. 2017. Viitattu 6.9.2017.
<https://opinto-oppaat.jamk.fi/globalassets/opinto-opas-amk/opiskelu/tutkintosaanto/tutkintosaanto-21082017.pdf>.

Järvenpää, M., Partanen, V. & Tuomela, T. 2001. Moderni taloushallinto – haasteet ja mahdollisuudet. Helsinki: Edita.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Konsultoiva taloushallinto. N.d. Kuvaus konsultoivan taloushallinnon kärjestä Jyväskylän ammattikorkeakoulun www-sivuilla. Viitattu 7.2.2017.
<https://www.jamk.fi/fi/Koulutus/Liiketalouden-ala/tradenomi/Konsultoiva-taloushallinto/>.

Korkeakoulut. N.d. Kuvaus Jyväskylän alueen korkeakouluista Jyväskylän kaupungin www-sivuilla. Viitattu 8.2.2017. http://www.jyvaskyla.fi/paivahoito_ja_koulutus/korkeakoulut.

L 932/2014. Ammattikorkeakoululaki. Säädös valtion säädöstietopankki Finlexin sivustolla. Viitattu 23.2.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>.

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: Sanoma Pro.

Liiketalouden koulutus: taloushallinnon opinnot. 2016. PowerPoint-esitys.
<https://intra.jamk.fi/>, Elmo-opiskelijaintra.

Liiketalouden koulutusohjelma. 2017. Liiketalouden koulutusohjelmarakenne Jyväskylän ammattikorkeakoulun ASIO-opiskelijaportaalissa sivuilta linkeistä löytyvine opintojaksokuvauksineen. Viitattu 11.10.2017. https://asio.jamk.fi/pls/asio/asio_rakenne_julkaisu.rakenne_komp_osaamis-alue?ckohj=HTL&csuunt=99999&cvuosi=7S&caste=N&cark=2017-2018.

Tradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma 2017, 210 op. N.d. Liiketalouden tutkinto-ohjelman opetussuunnitelma 2017-2018 opinto-oppassa. Viitattu 23.2.2017.
<https://opinto-oppaat.jamk.fi/fi/opinto-opas-amk/tutkinto-ohjelmat-ja-opintotarjonta/suomenkieliset-opsit/2017-2018/liiketalous/>.

Liiketoimintaosaaja 2020. Jyväskylän ammattikorkeakoulun tradenomikoulutuksen ennakointiraportti. Toim. R. Jylhä, P. Pernu, A. Wahlgrén & T. Koskinen. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 15–18. Viitattu 29.10.2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-208-0>.

Lähteenmäki-Lindman, O. 2015. Taloushallinto työllistää uudenlaisia osaajia. Talouselämä 16, 62. Accountorin maajohtajan kannanotto lehden Tebatti-osiossa. <https://janet.finna.fi>, Talentumin lehtiarkisto.

Lähteenmäki-Lindman, O. 2016. Jähmeä koulutusjärjestelmä jarruttaa taloushallinnon digimurrosta. Talouselämä 42, 63. Accountorin maajohtajan kannanotto lehden Tebatti-osiossa. <https://janet.finna.fi>, Talentumin lehtiarkisto.

Merriam, S. & Tisdell, E. 2015. Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation. San Francisco: Jossey-Bass.

Metsä-Tokila, T. 2011. Taloushallinnon palvelut. Työ- ja elinkeinoministeriön toimialaraportti. Viitattu 15.2.2017. http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/2112/Taloushallinnon_palvelut_lokakuu_2011.pdf.

Osaaminen muutoksessa. 2009. Valtiokonttorin Kaiku-palvelujen julkaisu osaamisesta ja sen johtamisesta. Viitattu 29.3.2017. <http://www.valtiokonttori.fi/download/noname/%7BC115D588-F102-42A9-9F8A-D82EAB69FD66%7D/77839>.

Osaamisen johtaminen. 2015. Rovaniemen koulutuskuntayhtymän laatima käsikirja osaamisen johtamisesta. Viitattu 29.3.2017. <http://www.redu.fi/Suomeksi/Osa---uudistu>.

Partanen, K. 2017. Lehtori Kaisa Partanen JAMK tutuksi -esittelyvideolla. Viitattu 29.3.2017. <https://www.youtube.com/watch?v=pllajodbmEo>.

Pasanen, M. 2000. Toiminta-analyttinen tutkimus kirjanpitäjän ammatillisesta pätevyydestä ja sen muotoutumiseen vaikuttavista tekijöistä. Lisensiaatintutkimus. Lappeenranta: Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu.

Puusniekka, A. & Saaranen-Kauppinen, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 7.2.2017. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>.

Raij, K. 2003. Osaamisen tuottaminen ammattikorkeakoulun päämääränä. Julkaisussa Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Toim. H. Kotila. Helsinki: Edita, 57.

Rajander-Juusti, R. 2013. Liiketalousalan osaamistarpeet: ennakoitietoa koulutuksen suunnittelun tueksi. Viitattu 6.3.2017. <https://www.opetin.fi/materiaalit/liiketalousalan-osaamistarpeet-ennakoitietoa-koulutuksen-suunnittelun-tueksi/>.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9. uud. p. Helsinki: Tammi.

Saxena, R., Srivinas, K. & Urmila, R. 2010. Auditing and Business Communications. Mumbai: Himalaya Publishing House. Viitattu 8.10.2017. <https://janet.finna.fi>, Ebook Central.

Sulonen, L. 2016. Taloushallinnon tulevaisuuden osaamiset. Opinnäytetyö, AMK. Laurea-ammattikorkeakoulu, yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma. Viitattu 19.1.2017. <http://theseus.fi/handle/10024/105901>.

Svärd, E. 2015. Konsultoivan taloushallinnon kärki. Powerpoint -esitys. <https://optima.jamk.fi/>, Optima -oppimisympäristö.

Svärd, E. 2016. Ura taloushallinnossa. Powerpoint -esitys. <https://optima.jamk.fi/>, Optima -oppimisympäristö.

Svärd, E. 2017. Lehtori, konsultoivan taloushallinnon kärjen vastuuhenkilö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Haastattelu 31.3.2017.

Taloushallinto. 2017. Ammattinetti. Viitattu 18.2.2017. <http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/detail/6d91ff7ac0315a8d0144dd9038a77bb1?link=true>.

Tenhunen, M. 2012. Quo vadis, Tradenomi? Ammattikorkeakoulun emerita rehtorin, KTT Marja-Liisa Tenhusen kolumni. Tilisanomat. Viitattu 16.2.2017. <http://tilisanomat.fi/content/quo-vadis-tradenomi>.

Tietoa JAMKista. N.d. Tietoa -osio Jyväskylän ammattikorkeakoulun www-sivuilla. Viitattu 8.2.2017. <https://www.jamk.fi/fi/Tietoa-JAMKista/>.

Tietoa tradenomeista. N.d. Tietoa tradenomeista Tradenomiliiton www-sivuilla. Viitattu 27.3.2017. <http://www.tral.fi/tietoa-tradenomeista/>.

Tilintarkastaja. 2017. Ammattinetti-verkkosivusto. Viitattu 22.6.2017. http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/317_ammatti.

Tilitoimistoala Suomessa. 2015. Taloushallintoliitto. Viitattu 19.2.2017. <https://taloushallintoliitto.fi/tietoa-meista/tutkimuksia-ja-tietoa-alasta/tilitoimistoala-suomessa>.

Tynjälä, P. 1999. Konstruktiivinen oppimiskäsitys ja asiantuntijuuden edellytysten rakentaminen koulutuksessa. Julkaisussa Oppiminen ja asiantuntijuus. Toim. A. Eteläpelto & P. Tynjälä. Helsinki: WSOY, 160 –179.

Tynninen, L. & Viinikainen, M. 2016. Tilitoimistot tarvitsevat tukea digimurroksessa. Talouselämä 38, 78. Lappeenrannan teknillisen yliopiston yliopisto-opettajan ja Saimaan ammattikorkeakoulun lehtorin yhteinen kannanotto lehden Tebatti-osiossa. <https://janet.finna.fi>, Talentumin lehtiarkisto.

Vaattovaara, T. 2016. Mihin sitä ihmistä nyt enää tarvitaan? Efiman blogi. Talouselämä 3.2.2016. Viitattu 26.1.2017. <http://www.talouselama.fi/kumppaniblogi/efima/mihin-sita-ihmista-nyt-ena-tarvitaan-6250204>.

Vetrova, M. 2016. Keskisuurten tilitoimistojen odotukset tradenomien taloushallinnon osaamisesta. Opinnäytetyö. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 19.1.2017. <http://theseus.fi/handle/10024/116016>.

Villemson, E. 2016. Tradenomien näkemys taloushallinnon osaamisestaan ja koulutuksen työelämän vastaavuudesta. Opinnäytetyö, AMK. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, finanssi- ja talousasiantuntijan koulutusohjelma. Viitattu 19.1.2017.

[Http://theseus.fi/handle/10024/115909](http://theseus.fi/handle/10024/115909).

Wahlgrén, A. Esipuhe. Julkaisussa Liiketoimintaosaaja 2020. Toim. R. Jylhä, P. Pernu, A. Wahlgrén & T. Koskinen. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 7. Viitattu 29.10.2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-208-0>.

Yhteiskuntatieteet, liiketalouden ja hallinnon ala ammattikorkeakoulussa. N.d. Opintopolku.fi-verkkosivusto. Viitattu 22.6.2017. <https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/mita-amkssa-voi-opiskella/yhteiskuntatieteiden-liiketalouden-ja-hallinnon-ala/>.

Liitteet

Liite 1. Haastattelukutsun saatekirje

Hei,

olen liiketalouden opiskelija Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja teen parhaillaan opinnäytetyötä heille. Lyhyesti selostettuna tutkin oppilaitoksestamme valmistuneiden taloushallintoon suuntautuneiden tradenomien kokemuksia taloushallinnon koulutuksesta ja siitä saadun osaamisen vastaavuutta työelämän tarpeisiin. Etsin nyt tähän opinnäytetyöhön haastateltavia.

Haastattelun kohderyhmä on Jyväskylän ammattikorkeakoulusta jo valmistuneet konsultoivan taloushallinnon kärjen opiskelijat, jotka ovat työelämässä taloushallinnon alalla. Voit olla osa minulle ja toimeksiantajalle merkityksellistä opinnäytettä, jonka tuloksia ammattikorkeakoulu voi tulevaisuudessa hyödyntää. Haastattelut tehdään elo-syyskuun aikana.

Mikäli olet kiinnostunut osallistumaan opinnäytetyöhöni, vastaa minulle niin kerron tarvittaessa tutkimuksestani lisää. Ehdottaisitko myös aikoja, jotka sinulle sopisivat parhaiten.

Ystävällisin terveisin,

Henna Seppälä

Liite 2. Haastattelurunko

Teemahaastattelun runko

Yrityksen tiedot	
Yrityksen nimi	
Toimiala	
Liikevaihto	
Henkilöstö	
Teemahaastattelun toteutus	
Haastattelija	Henna Seppälä
Ajankohta	
Haastattelun kesto	
Haastateltava henkilö	
Haastateltavan asema	
Kuinka monta vuotta valmistumisesta	
Teemat	
Teema 1	Oma asema työpaikalla - Työllistyminen koulutuksen jälkeen - Asema ja työtehtävät
Teema 2	Tulevaisuuden taloushallinnon osaaja - Taloushallinnon osaajan nykyinen osaamisprofiili - Osaamisen mahdolliset muutokset tulevaisuudessa - Koulutuksen rooli alan muutoksessa
Teema 3	Tradenomin tutkinto ja taloushallinto JAMKissa - Liiketoiminnan opinnot - Taloushallinnon opinnot - Taloushallinnon kärki
Teema 4	Työnantajan osaamisvaatimukset - Substanssiosaaminen - Muu osaaminen - Oman osaamisen vastaavuus vaatimuksiin
Teema 5	Kehitysehdotukset taloushallinnon koulutukseen tradenomin tutkinto-ohjelmassa - Tutkinto - Opintojaksot - Taloushallinnon kärki

(Kananen 2015, 155, muokattu)

Liite 3. Taloushallinnon osaamisalue

Opintojakson nimi	P	Op	Osaamiset									
			HTLTU	HTLTO	HTLAM	HTLME	YHTOP	YHTTO	YHTYO	YHTTE	YHTK V	YHTV I
Kirjanpito 1	S	5	X			X	X					
Palkkahallinto	S	5				X				X		
Kansalaisen verotaito	S	3	X						X	X		
Sisäisen laskennan menetelmät	S	5	X			X						
Arvonlisäverotus	S	5	X			X					X	
Financial Communication and Management	S	3	X								X	X
As Oy:n ja yhdistyksen taloushallinto	S	5	X		X	X						
Kannattavan toiminnan ohjaus	S	5	X		X			X				
Kirjanpito 2	S	5	X			X						
Budjetointi	S	3	X			X				X		
Tilintarkastus	S	5				X				X		
Konsernitilinpäätös	S	5	X			X						
Projektien taloudellinen johtaminen	S	3	X		X							
Verotus ja tilinpäätösuunnittelu	S	5	X						X	X		
Tilinpäätösanalyysi	S	5	X	X		X		X				
Tilintarkastusalan standardit	S	3		X		X						
Taloushallinnon osaajaksi	W	10	X	X				X		X		

(Liiketalouden koulutusohjelma 2017)